

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

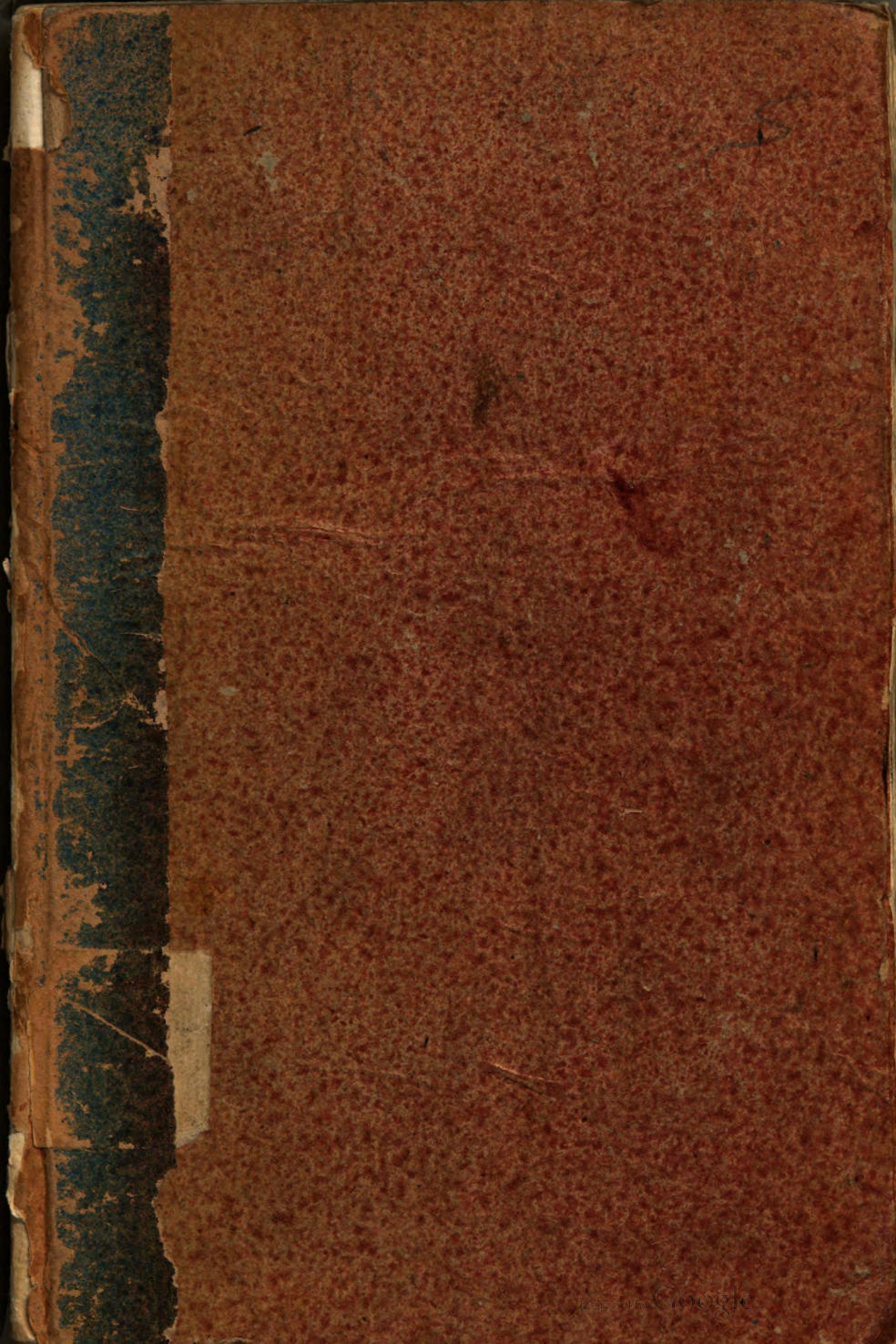
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

MAATSCH. DER NEDERL. LETTERK.

TE LEIDEN.

Catal. bl.

Geschenk van Tooneelstukken, 1841.

1187

G 11.

T A E L-
E N
DICHTLIEVENDE
O E F E N I N G E N .

ZEVENDE DEEL.

NED.
LETTERK.

VOORBERICHT.

*W*ij hebben het genoegen onzen Landgenooten, in dit zevenden deels eersten stuk onzer Tael- en Dichtlievende Oefeningen, de schoone Prijsvaerzen, op den Invloed van een' vast Geloof aen de Voorzienigheid, medetedeelen, terwijl wij ons bevljtigen, om Hen het tweede Stuk, uit Mengeldichten bestaende, binnen kort mede te kunnen aanbieden.

*W*ij maeken ons gereed, om ook eerlang een vierden Bundel Theoretische Verhandelingen in 't licht te brengen, waerin de Prijs-Verhandelingen der Heeren KASTELEYN, ROCHUSSEN en ERKELENS over de Verëischten en Kenmerken

V O O R B E R I C H T.

ken van den Stijl der Poëzij, in onderscheiding van dien der Welspreekendheid, *den Kunstminnaeren zekerlijk niet ongevallig zullen zijn.*

Ten gelijken tijde met dit stuk deelen wij den Letterlievenden mede eene Prijs-Verhandeling van den Heere JAN JACOB VEREUL, over de verëischten in eene Levensbeschrijving der Nederlandsche Dichteren. Dat deze ter gevoeglijke handleiding strekke, om het aangevangen en zo nuttige werk der Levensbeschrijvingen zelve te bevorderen! Wij wenschen den Kunstlievenden Lezer heil.

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN.

D E
I N V L O E D
V A N E E N
V A S T G E L O O F
A E N D E
V O O R Z I E N I G H E I D .

L I E R Z A N G .

WAER AEN DE UITGELOOVDE GOUDEN EERE-
PENNING IS TOEGEWEEZEN, DOCH
WELKS DICHTER ZICH NIET
HEEFT BEKEND GEMAEKT.

D E
I N V L O E D
VAN EEN
V A S T G E L O O F
A A N D E
VOORZIENIGHEID.

De stormwind schudt den trotschen Ceder;
Een starrenlooze Nacht gebiedt;
De donder rommelt in 't verschiet,
En kaatst van berg-op berg-top neder;
De noodkreet giert van land tot land;
Verwoesting waart in 't aaklig duister,
Haar vlammend oog dreigt dood en kluster,
En 't bloed der onschuld verwt haar hand.

Het Misdrijf zit ten troon verheven,
En wedloopt strafloos met de Hel;
De Deugd zucht in haar stille Cel,
Of zwervt van have en goed verdreven; —
Duld, dat mijn Ziel, waar alles schreit,
Waar alles nacht is en ellende,
Tot U de smachtende oogen wende,
O eeuwige Voorzienigheid!

Ik weet het, onnaspeurlijk Wezen!
 Een wolk van licht omhult uw' Troon,
 En blindt den Seraf, hoe gewoon
 Uw' Naam in 't bliksemvuur te lezen;
 Ik weet het, dat mijn matte geest
 Voor mindre glansfen weg moet zinken,
 Daar 't wormpje, dat de nacht doet blinken,
 Mij vaak een wonder is geweest.

Maar dit ook weet ik in mijn smarte,
 Dit voel ik in den bangsten strijd,
 Dat Gij de beste Vader zijt,
 Dat Gij geen' dwangdienst eischt, maar 't harte;
 Dat uit de dichtste duisternis
 Het oog op uw Bewind mag schouwen,
 En dat dit ongeveinsd vertrouwen
 De zuil van alle deugden is.

Gedachte, die de Ziel verengelt,
 Die, ieder onbemerikbaar deef
 Verbindende aan het groot Geheel,
 Den Vlinder aan den Seraf strengelt!
 Neen, 't Aardrijk is geen woestenij,
 Ik zwerf niet eenzaam en verftooten,
 'k Vinde overal mijn Lotgenooten,
 En God tot Leidsman aan mijn zij'!

Treed

Treed moedig door uw angstig leven,
o Lijder, die uw eenzaam pad
Zo vaak een doodsvalleie schat,
Zo graag uw stof aan 't graf zoudt geven;
Juich uit uw' nacht tot God omhoog,
Uw rampen zijn uw beste zegen,
Langs haar klimt gij een grootheid tegen,
Nog onbereikbaar voor uw oog.

Hoe veilig zijn, o Deugd! uw schreden!
Hij, die het heil der zonnen leidt,
Stelde eindelooze zaligheid,
Tot grenspaal aan uw tegenheden;
Zijne Almagt waakt, waar woest geweld,
Waar dolk en vloek uw' leger naadren,
Zij wenkt — en 't zijn gezwinde raadren
In 't heerlijk Plan, haar voorgesteld!

Al is uw Rots met nacht omtoogen,
Al zinkt uw voet op doornen neêr,
Al maakt de bliksem keer op keer
Een' afgrond zichtbaar voor uwe oogen; —
Gods wijsheid koos uw rampen uit,
Zijn Goedheid zelve woog uw krachten,
Zijne Englen zijn uw legerwachten —
Geen afgrond, die uw zege stuit!

A 2

o Deugd!

P R I J S V A E R Z E N.

o Deugd! zoudt gij uw steenklip vreezen?
Wat golfflag aan haar voeten bärnt,
Haar toppunt reikt aan 't vast gestarnt'
Daar hangt de kroon, u toegewezen;
Staar op haar vlekloos puikgesteent'; —
Dat uitzicht moet u rotsen baanen;
Haar paarlen zijn die eigen traanen,
Die ge in het proefperk hebt geweend!

* * * *

Wie zijt gij, o Meèdogenlooze!
Die op den hollen Occäan
De Leidstar wilt doen ondergaan,
Daar ik geheel mijn tocht op kooze? —
O staak uw troostelooze Leer!
Gij rooft mij, met den teérsten Vader,
Mijn *Grootheid* en mijn' *Moed* te gader, —
En wat, wat geeft uw trots mij weer?

Een blind Geval. — Mijn ziel, mijn wezen,
Als werktuig, niet als doel, gevormd,
En in den draaikolk neêrgestormd,
Moet in 't Heeläl zijn' vijand vreezen.
Ik ben een onbemerikbaar deel
Aan de eindelooze wezens-keten,
En is mijn ramp niet af te meten,
Die ramp is noodig aan 't Geheel.....

Ach,

Ach, Wreedaart, kan 't mijn smart verzachten,
 Als ik van pijn en weedom krimp'
 Dat mij uw tintlend oog beschimp':
 „ Uw lijden schenkt mij nieuwe krachten”.
 Is 't lot des Mijn-slaafs minder wreed,
 Als hij, in 's aardrijks schoot verlooren,
 Den doffen hamerflag mag hooren,
 Die kroonen voor Gedrochten smeedt?

Zie vrolijk dan de vuurpoel wenken,
 Mesfina! o zij baart geen wee;
 Uw stof zal aan een verre zee
 Een nieuw, een vruchtbaar Eiland schenken.
 O Belgen! die thans traanen stort,
 Waarom zoo diep ter neêr gezegen?
 Gij zinkt — juicht, juicht uw' afgrond tegen! →
 Ziet, hoe Brittanje grooter word'!

Juich, Misdrijf! in uw blinkende orden;
 De deugd doolt in een woestenij,
 Op dat uw pad een Eden zij;
 Zij 's werkruig, gij zijt doel geworden.
 O Deugd! dat dan uw rijk vrij kwijn',
 Dat Dwaazen angstig voor u lijden,
 Ik kan het Noodlot zelv' bestrijden —
 'k Zal monster, maar gelukkig zijn!

'k Zal u, mijn Vaderland! beminnen,
 Zo lang uw goud mijn baatzucht boeit,
 Uw purper in mijne oogen gleit,
 En ik bij uwen bloei kan winnen;
 Maar eischt mijn grootheid ooit uw' val,
 Dan zal ik, doof voor pligt en traanen,
 Een' weg voor uw Verdelgers baanen,
 En zeggen, wie u vloeken zal.

'k Zal als een Maurits voor u vechten;
 Maar 'k zal den lauwer, dien ik won,
 Niet, als een dwaaze Washington,
 Om 't vrije hoofd uws Burgers vlechten;
 'k Zal met geen suffen Vrijheids-vrind
 Voor u den dierbren kop verliezen,
 Waar ik, door 't schandlijkst juk te kiezen,
 Den weg der eer ge-opend vind'.

Dus bloeit mijn pad, voor 't oog, van roozen;
 Maar 't angstig hart krimpt weg van pijn;
 Dus zal ik groot voor Dwaazen zijn,
 Maar schigtig voor mij zelve bloezen.....
 En dit, dit is uw schrandre leer?
 Van haar, van haar ontleent ge uw waarde? —
 Verhef haar tot de leer der Aarde,
 En 't Menschdom heeft geen grootheid meer!

En

En zij, zij zou mijn' troost vervangen?

Mijn Deugd en Zielrust rooven? — Neen!

Uw hoop drijve op den wind daar heên,
Een Godheid waakt voor mijn belangen!

Gerust op de Almagt, die mij leidt,
Miskén ik in mijn leed geen' Vader;
Dit leed brengt mij mijn grootheid nader,
En mijn verschiet is de eeuwigheid!

O veins u toch geen Deugd-beminnaar

Zij is 't niet, die hier zegeviert,

't Is glans, 't is magt, die 't Graauw beffiert,

Verwoest, verdelg — maar blijf Verwinnaar!

En, dringt de wroeging tot u door,
Wees groot! durf ook haar wraakffem smooren;
't Zuchte alles om u heen — doe gij een' lofzang hooren,
En handhaaf uw gezag in Raad en Tempelkoor.

Eén enkle flegts durvt u weêrffreven,

Hij, die aan 't Gods-bewind geloovt;

Al raast een Staatsstorm op zijn hoofd. —

Die storm kan nooit zijn ziel doen beven;

Hij vreest Hem, die zijn traanen ziet,

Wiens oog den grond kent van zijn harte;

Hij vreest dien God in vreugd en smarte;

Maar u en d' Afgrond vreest hij niet.

Zijn Deugd blijft deugd, hoe 't lot ook keere,
 Deeze aarde is voor zijn ziel te klein;
 Hij staart door tombe en grafkuil heen,
 Naar 't perk van onvergangelijke Eere....
 Dat vrij een blind geval, in schijn,
 Hier Deugden naar Triumfen weege,
 Daar zal zijn Neerlaag eeuwig zege,
 En uwe zege Neerlaag zijn.

* * * *

Maar ligt, ligt zal mijn stil genoegen
 In luister winnen bij uw Leer,
 Ligt daauwt zij zielrust op mij neêr,
 Waar laager rampen om mij zwoegen;
 Ligt zal ik in een kleener kring
 Door haar een rijker troost verwerven,
 Als ik een aardsch genot moet derven,
 Daar eenmaal heel mijn ziel aan hing?

Kom, troed met mij dit Kerkhof binnen;
 De maan beschijnt daar gindsch een graf,
 Daal met mij op zijn zooden af,
 En leer mij daar uw stelsel minnen. —
 'k Had eens een tedere Echtvriendin,
 Een drietal Kindren om mijn treden;
 Met hun was de Aarde mij een Eden —
 Dit graf zwolg al mijn blijdschap in!

Daar

Daar stond ik aan zijn stille boorden —
'k Zag roerloos in zijn' nacht ter neêr —
Mijn oog bezat geen traanen meer,
Mijn borst geen' zucht, mijn smart geen woorden;
Mijn ziel doolde in een bar verschiet;
De hoop zelfs had mijn hart begeven,
En ik — ik was gedoemd te leven,
Bij 't graf, dat thans uw oog hier ziet.

O schenk mij nu aan de aarde weder!
Dat zij nog eenmaal voor mij bloei',
Natuur nog eens mijn borst ontgloi',
De Maan nog eens dit hart verteder';
Dit smachtend hart!... Maar hoe! gij schreit?
O spreek, dat mij uw taal verkwikke!
Dat ik nog eens ten hemel blikke,
En juiche in mijne aanwezigheid!

Ook hier geen troost, die 't hart kan sfreelen?
Ook hier een woest, gedrochtlijk Al,
Dat mij ten prooi laat aan 't Geval,
En 't heil verzwelgt van al zijn deelen!
Verzacht zijn wreede bloei mijn wond?
Ach, zou ik min rampzalig wezen,
Schoon Zonnen uit mijn ramp verzezen,
Maar ik bij geene Doris vond?

A 5

Ja,

Ja, eens, eens was mijn Ziel, zo blijde,
 Zo onbepaald, in kalmte en storm,
 Verzusterd aan den kleensten worm,
 Maar 't was alleen aan Doris zijde!

Acht! nu mijn hart haar nergens ziet,
 Is alles aan dat hart onttoegen; —
 Zij was de Schepping in mijne oogen,
 En buiten haar gevoelde ik niet!

Barbaar! zijn duizend hemelbollen,
 Zijn zonnen, die geen eeuwftroom bluscht,
 Die, van hun aanzijn onbewust,
 Langs 't afgebaakend dwangspoor rollen;
 Bij 't kleenfte Mugje, dat 'er snort,
 Dat voelt, geniet, en lijdt, te schatten? --
 En gij, gij kunt een plan bevatten,
 Waar in de Mensch vergeten word?

Dan heeft een onbekend vermogen,
 Geen Vader, o gewis geen God!
 Mijn stof voor een afgrijslijk lot
 Aan 't Niet, aan 't vreedzaam Niet, onttoegen;
 Dan heeft de wreedste Dwingeland,
 Zich zalig voelende in mijn smarte,
 Dit teer gevoel, dit smachtend harte,
 Ten vloek in deeze borst geplant!

Dan

Dan moet mijn hart uw lot benijden,
O Nachtviooltje, dat hier bloeit,
Door 's Hemels koelen daauw besproeid;
Ge ontluikt en sterft, en kent geen lijden.
Geen moeder juicht, wanneer gij wordt;
Geen Gade mist u aan den morgen,
En de eigen daauw blijft voor u zorgen,
Schoon 't bloempjen aan uw zijde dort!

O Gij, die boven stof en zinnen,
Een hart in uwen boezem voelt,
Waarin die vonk der Godheid woelt,
Die eens, en eeuwig doet beminnen! —
Smoor 't wreed gevoel van uw waardij,
Verheven Ziel! zoo groot als teder,
Zink uit uw wolk in 't stof ter neder,
Dat daar uw lof vervloeking zij!

Hoe dwaas verheft ge u op een' zegen,
Die 't graf voor al uw blijdschap boort;
Natuur bragt u tot Martlaar voort,
En de Elementen zijn u tegen;
De Vriendschap wordt u hellepijn,
Gij kent ze — om zonder vriend te sterven;
De Liefde — om bij een graf te zwerven,
En daar uw eigen Beul te zijn!

U,

U, Ziel van klei! u was ze een Moeder,
 U, die als 't vee daar heenen leeft,
 Te klein voor 't leed, dat om u zweeft,
 En vol genot bij stal en voeder —
 De Dood werpt nooit uw heil ter neêr;
 Uw ramp komt nooit aan 't Al te stade,
 En dervt uw hart een teedre Gade,
 Dat hart vindt ligt een Gade weêr.

Neen, 'k voel hier al mijn groothêid krenken,
 De menschheid diep in 't stof vertreên —
 Uw God is voor mijn ziel te klein,
 Zij durft een hooger Godheid denken!
 Een' God, die een volmaakt Geheel,
 In 't eeuwig plan van stoorlooze orden,
 Met d' eigen liefdeblik doet worden,
 Die 't heil volmaakt van ieder deel.

Een God, die al zijn scheps'len kende,
 Eer nog zijn wenk aan 't Niet beval,
 En in het maateloos Heelal
 Geen kluit bezielde tot ellende;
 Die nooit een brandend zuchtje schiep,
 Of 't zuchtjen aan 't genot verwandte,
 En, waar hij 't smachtend' Roosje plantte,
 Ook d' Avond om te daauwen riep.

Hij

Hij bleef mijn troost, toen alles zwichtte,
 Zijn liefde hoorde mijn geweën;
 Daar schoot een heilstraal om mij heen,
 Die mij den donkren nacht verlichtte;
 Ik zag een eindeloos verschiet
 Van onbekende zaligheden;
 De tijd was aan mijn oog ontgleden,
 En 't stof was mijn bestemming niet.

Daar blonk Natuur met nieuwen luister,
 Daar had de roos geen doornen meer,
 Daar floeg de holle golfflag neer,
 En 't graf verloor zijn aaklig duister;
 Daar ruischte een koeltje, alom verspreid,
 En 'k voelde heel mijn ziel verkwikken:
 „ De Zaaityd duurt slechts oogenblikken,
 De dag des Oogsts eene eeuwigheid! ”

Mijn hart voekt meer dan ooit de waarde
 Der beste, der geliefdste Gaê —
 Het hijgt haar vaak al smachtend na,
 Maar 't wenscht haar niet te rug op aarde.
 Zij kwijnde vroeg ten leven in,
 En daar, ook daar, blijft zij mij minnen —
 De Zalige is de haven binnen,
 Die ik met storm en onweêr win.

Mijn

Mijn Kroost ontzong mijn teedre zorgen,
 Maar 't zong in d' open arm van God;
 Daar is het, eindloos boven 't lot,
 Voor Misdrijf en Ellend geborgen —
 O kleene Pelgrims! keert niet, keert....
 Niets sterflijks kan uw heil vermeerren;
 De Hemel zal u juichend leeren,
 Wat de Aarde niet dan schreiend leert.

Nu vinde ik wellust in mijn smarte;
 Mijn oog, dat bij geen graf meer schreit,
 Staart vrolijk op de onsterfelijkheid,
 En alles rust weer op mijn harte;
 'k Vinde eens mijn Gaë, maar grooter, weer;
 Mijn Kroost, maar boven 't stof verheven,
 'k Zal met hun door de Schepping zweeven,
 En dood en grafkuil zijn niet meer!

Zie daar een troost, die 't hart blijft streelen,
 Waar ramp op ramp de menschheid treft;
 Een uitzicht, dat de Ziel verheft,
 En Englen in het stof kan teelen.
 Die Star weet van geen ondergaan;
 Zij blijft de Deugd in de oogen blinken
 Waar Waerelden in 't Niet verzinken,
 En Zonnen dooven op heur baan.

Ja,

Ja, Gij, Gij blijft mijn moed versterken,
Gij, naamloos, onuitspreeklijk God! —
Op uwe Goedheid zonk mijn lot,
Erbarmer over al uw werken!
Erbarmer boven angst en strijd!
Erbarmer, boven schuld en traagen!
Erbarmer op uw' Donderwagen!
Erbarmer, boven graf en tijd!

Gij, Bron van heil! — Gij, God des levens,
Naar wien dit smachtend harte hijgt! —
Zij denkt u — deeze Ziel — en stijgt!
Zij voelt u — en is zalig tevens!
Gij schiept haar, Eindelooze! Gij —
En zou zij haar bestemming vreezen?
Hoe donker ook de Nacht moog wezen,
Zij voelt toch, dat ze uw Beeldtnis zij!

Ligt moet de storm nog rotsen breeken. —
Ligt zal nog meenig bittre traan,
Eer hier mijn taak is afgedaan,
Mijn dor, mijn eenzaam pad doorweken....
Maar, o! mijn voet stapt moedig voort,
Zij haast naar de eindpaal met vertrouwen,
Zoo lang mijn oog tot u durft schouwen,
Zo lang de Deugd mijn hart bekoort.

Och!

Och! dat mijn Ziel haar nooit verzaaket
Dat zij, door haare hand geleid,
Hier rijpe voor de onsterfelijkheid,
En 't wit van haar bestemming raake!
Ach! zou de voorspoed, vaak haar graf,
Ooit voor mijn hart haar glans verminderen,
Dan smeek ik 't erfdeel van uw kindren,
Verbeterende rampen af!

Zo moog aan d'avond van mijn leven,
Als duisternis mijn oog bedekt,
Het doodzweet van mijn wangen lekt,
De zielrust om mijn sponde zweeven!
Zo zij mijn jongste levensvonk
De zucht, daar ik uw' troon meê nader,
Een dankbre zucht tot u, mijn Vader!
Dat mij uw wenk het aanzijn schonk!

- De Heere regeert — de Aarde verheuge zich!

DAVID.

DE
I N V L O E D
VAN EEN
V A S T G E L O O F
A A N D E
VOORZIENIGHEID,

D O O R

P. J. K A S T E L E I J N,

AEN WIEN DE GOUDEN EERPENNING, BIJ
OPVOLGING IS TOEGEWEEZEN;

IN DE JAERLIJSCHE VERGADERING, GE-
HOUDEN DEN 19 VAN BLOEIMAEND 1789.

B E R I C H T.

*V*oorzeker hadt men het onderwerp, van den aanvang des stuks af, aan deszelfs open zijde kunnen aanvatten, en terstond zichtbaarer doen uitkomen: dan men oordeelde zich te moeten wagen voor het leveren eener berijmde verhandeling, onder den naam van dichtstuk, en vertrouwde, dat eene pooging, om de stoffe, zoo veel doenlijk, dichtertlijk te behandelen, het meeste zoude strooken met het waare oogmerk van het Wel-Edel Genootschap.

Het is derhalven niet toevallig, dat het onderwerp, in de eerste afdeeling van deezen Lierzang, niet opzettelijk is gekenschetst. Men dacht aan het oordeel van Marmontel, over de Wijsgeerige Ode, en erkende het nut der verzwijging, ook zelfs ten aanzien des onderwerps, als zulks dient, om daardoor het vervolg, dit in 't verband van 't voorgaande, en dus het geheel meer belangrijkheid bij te zetten. Het onderwerp oordeelde men een zoodanig te zijn, dat men geene betere proeve dacht te kunnen neemen om hetzelfde dichtmatig te ontvouwen, dan langs den opgenoemden weg; op welken men de beste partij van zijne stoffe hoopte te trekken, met de verscheidene wijzen van voorstelling, in welke de Oden worden onderscheiden, in deezen Lierzang,
af-

afwifelende te verëenigen; het welke moest gepaard gaan met de onderscheidene situatiën in welke de zanger voorkomt.

In den Eersten Zang, namenlijk, als gepijnigd door de verdrietelijkheden deezes levens, bloot staarende op de onbeilen en rampen, en beschouwende de waereld in een geheel valsch licht, zonder uitzigt op eene eeuwigheid, en zonder vertrouwen op de Godlijke Voorzienigheid. — In den Tweeden Zang, als verlicht en opgebeurd wordende, door de kracht der Rede, welke zijne dwaaling bestraft en hem op de Voorzienigheid en Onsterfelijkheid wijst. — In den Derden Zang, als een overtuigd en gelovig Christen-wijsgeer, die de grootheid en almagt, liefde en goedheid van God, in zijne wijsheid en voorzienigheid, in vóór- en tegenspoeden, erkent, en den heerlijken invloed van een vast geloof aan dezelve ten overtuigendste aantoot. — In den Vierden Zang, eindelijk, daarmede vervolgt, en, op de belangrijkste wijze, het eeuwig gewigt van het Geloof aan de Voorzienigheid en deszelfs allerrijksten invloed doet uitblinken.

Zoude, dacht de auteur, het voortreffelijke des onderwerps niet sterker uitsteken, wanneer het beklagelijke des Ongeloofs aan de Voorzienigheid te vóóren duidelijk was voorgesteld, en daarna de triomf des Geloofs aan dezelve in al zijne kracht getoond wierde; dan, zonder die tegenstelling, het onderwerp op zich zelve af te schetzen?

D E
I N V L O E D
VAN EEN
V A S T G E L O O F
A A N D E
VOORZIENIGHEID.

E E R S T E Z A N G.

O peinzende eenzaamheid! ontvang mij in uw dreeven;
Ontruk mij aan 't gewoel der schitterende ijdelheên;
Toon mij den waaren prijs van dit kortstondig even,
En 't lot des sterflings hier beneên.

Beminlijke eenzaamheid! ontvang mij in uw lommer;

Verberg mij voor het heir, dat immer rustloos streeft,
Daar 't uren wellust koopt, voor jaaren zorg en kommer,
En in den overvloed niets heeft.

Gun, dat mijn moede geest bij u een rustplaats vinde,

Waarin hij zijn bestaan en zijn bestemming leer':
Verdrijf den valschen glans, die 't oog zoo vaak verblindde,
En geef mij aan mij-zelfen weêr.

Wat stille kalmte heerscht in deeze lustprieëlen!

De zephyrs ruifchen zegt door 't populieren woud:
't Gevederd zangkoor juigcht uit lieflijke orgelkeelen:
't Is of natuur hier hoogtijd houdt!

Wat zeg ik!... deedt natuur hier nooit haar klagstem hooren?

Bleef dit bekoorlijk oord bevrijd van dwinglandij?
Heeft nooit in zijnen kring de deugd haar' glans verlooren,
En treedt hier de onschuld aan mijn zij'?

He-

Helaas! wat oord, wat grond mag op dien heilstand boogen?

Waar is 't, dat de onschuld nog met blijde stappen treedt,
Zints trotfche waan, gesterkt door eigenbaat en logen,
Voor deugd en waarheid boeijen smeedt!...

O aarde, uit 's Hoogften hand met zoo veel heils gereezen,

Waar ik mijn voeten zett', 'k betrede een treurtooneel!
Gij zijt een rampwoestijn; gij kost een Eden weezen;
Een vrolijk, juigchend lustpriel.

In u, o eenzaamheid! wensche ik thans rust te vinden;

Dat zachte zielvermaak, dat de eerste kindsheid kuscht.
Waar zijt ge, o jaaren! heên, die 't harte aan vreugd verbinden,
Van zorg en kwelling onbewust?

Gij zijt, gelijk een droom, voor mijn gezigt vervloogen:

Mijn weg schijnt mij één stap, van mijne kindsheid af;
Een enkele schrede, een schijn, een schaduw in mijne oogen;
En, ... ligt op morgen toeft mij 't graf!

24 P R I J S V A E R Z E N.

Hoe groot wordt deeze stap, hoe eindeloos mijn jaaren,

Herroepe ik al mijn leed voor mijnen geest te rug!

Hier vond ik angst en druk; daar kommer en gevaaren;

Giats vrienden... in mijn onheil stug.

O mensch! wat is uw lot, in dit kortstondig leven!

De kindsheid lagcht u aan, daar u 't gevaar omringt:

Dank 't uwe onnozelheid; zij schept u blijde dreeven,

Terwijl natuur haar klaaglied zingt.

Ach! waart gij de uren nooit der kindfche vreugde ontvlogent!

Uw dagen rijzen, en uw denkvermogen groeit:

't Gewigt der zorgen drukt allengs met meer vermogen,

Hoe meer de hoop des jonglings bloeit.

Bemin! ... niets kooft hier ooit het vuur der Godheid nader

Dan reke liefde, die in zuivre boezems brandt.

Bemin en word' bemind! zie toe: ligt wordt een vader

Voor u de wreedfte dwingeland.

ARI-

ARISTUS! moest gij niet de oprechtste min verzaaken?

Gij boogt, door uwe deugd, voor 's vaders strenge magt;
De reinste gloed, die slechts in 't edelst hart kon blaaken,
Kweekte in uw' boezem boezemklagt.

Wat zal uw leven zijn? . . . een altoosduurend weenen.

Een maagd verkwijnt om u, en zigt op 't levenspad.
Is dan zoo vroeg reeds 't heil voor 't eerlijk hart verdweenen,
Dat liefde niet naar rijkdom schat! —

Is dit dan 't loon der deugd, die laage drift durft wraaken,
Offchoon zij ons den weg tot onze wenschen toont? —
Deedt ooit onkuifche gloed uw' zuivren boezem blaaken,
Reeds lang zaagt gij uw min bekroond.

Wat lot voor grootheid! welk een loon voor eedle harten,
Door liefde en pligt geboeid, zoo treurig neêrgebukt!
De hooge ceder moog' 't geweld der stormen tarten,
Maar 't schuldloos bloempje trilt en bukt.

26 P R I J S V A E R Z E N .

ELISE! gij omärmde, in 't bloeiendste uwer dagen,
In uwen boezemvrind een' waardig echtgenoet:
Maar, ach! hoe onvoorziens keerde uwe vreugd in klaagen,
Daar hij voor eeuwig de oogen floot!

Zijn beeldtnis lagche u aan, in 't pand van uwe liefde:
't Onnozel wigkje kent zijn moeders droefheid niet:
Wie meldt, hoe ieder lonkje uw bloedend harte griefde;
Zints gij 't met weenende oogen ziet! —

Herdenking! schilder mij geen vrinden meer voor oogen,
Wier voedsel traanen zijn, wier leven lijden is:
Of werkt de hand des druks op mij met meer vermogen,
Door kracht van u, geheugenis! . . .

Een' eindeloozen kring van rampen en ellenden
Schetst zij voor mijnen geest: — 't is enkel zorg en pijn;
't Is enkel droefheid, waar mijn oog zich moge wenden;
En vreugde is enkel vreugde in schijn.

De

De logge domheid mag op Perus rijkdom roemen;

De wijsheid wordt verächt; de wijsgeer zugt om brood;

't Bedrog durft list beleid, en logen schrandler noemen;

En 't eerlijk hart vergaat in nood.

Hier treedt de laster de eere eens braven mans met voeten:

De grootheid gaat gebukt; de laagheid zit ten troon:

Daár moet op 't moordschavot de trouw haar loon ontmoeten;

En 't hoofd van slaaven fiert een kroon.

Hoe stout weet heerschzugt kracht aan hovaardij te geeven!

Zij vormt den mensch tot vorst, en boeit de menschlijkheid:

Eén hand stuurt rijk en staat; doet volk en steden beven;

En 't zwaard beschut... de majesteit.

Eén stipje, in 's wijzen oog een enkel niets bevonden,

Ontbloot het wreekend staal, ten zoen van schijnbaare eer.

't Geweld des oorlogs woedt op 's landsmans zwangre gron-

En slaat het werk van jaaren neêr. (den,

't Is

't Is moedig , dapper , groot , om duizenden te flachten ,
 · Daar 't moorden heldendeugd , 't verdelgen glorie is :
 Hier vloeijen froomen bloeds ; dáár rijzen jammerklagten ;
 Gints gilt de kreet der dcerenis .

(nen :

Wat zie ik !... de onschuld weent , en knielt vergeefs voor troo-
 De lijdende armoê kwijnt , en hoogmoed bonst haar neêr ?
 O menschheid ! menschheid ! wie , wie kan uw rampen toonen !
 Trouw , liefde en waarheid zijn niet meer !

Tooneelen ! zinkt , stort neêr , met alle uwe ijslijkheden !
 Een donkre nagt verberge uw monfters voor mijn oog !
 Of moet ik meer en meer uw doornig pad betreden ,
 Hoe meer ik zulks te ontwijken poog' ?..

O aarde , uit 's Hoogften hand met zoo veel heils gereezen ,
 Waar ik mijn voetèn zett' , 'k betrede een treurtooneel !
 Gij zijt een rampwoeftijn ; gij kost een Eden weezen ;
 Een vrolijk , juigchend lustpriêl .

TWEEDE

T W E E D E Z A N G.

Het halfmond neigt ter rust; de scheinring groet de poolen,
En spreidt het sterrenkleed ver boven 't pad der maan.
De sombre filte daalt, voor 's waerelds oog verschoolen,
En wandelt op den oceaen.

De moede waereld slaapt; de moederlijke vlerken
Der koesterende rust bedekken haar gelaat.
De heerfcheres des daags zag haar gebied beperken,
Tot aan den naasten dageraad.

De vreugd van 't sterrenheir vertoont de zilvren hoorens,
Lagcht blijde 't aardrijk aan, werpt haaren eersten glans
Op 's bergen breedten kruin, op hooggespitste torens,
En praat aan d' ooster-hemeltrans.

Zij

Zij voert een open krans van wolken voor zich heenen,
 Die zij met straalend goud en zilvren gloed doorweeft,
 En die door paerlenglans zich scheiden en verëenen,
 Daar zij in haaren loopbaan streeft.

Haar vrolijk aanschijn schouwt het sluimrende aardrijk over;
 Zij scheidt een' nieuwen dag, vol stille majesteit;
 En in het somber woud gluurt zij door blad en lover,
 En maalt met licht in duisterheit.

De zephyrs zelfs zijn door een' zoeten slaap bevangen;
 Haar slaauwen adem vliegt schier ongemerkt door 't dal;
 En de echo murmelt zagt, in doffe sluimerzangen,
 't Geklots van gintschen waterval.

't Is nacht: — hier wandel ik langs bloemenrijke dreeven,
 Bevrijd van al 't gewoel; geen sterfing stoort mijn treên.
 O sombere eenzaamheid! gij zijt de prijs van 't leven:
 Hier heerscht de heilge stilte alleen.

P R I J S V A E R Z E N. 81

Allén? ... allén? ... zou dan 't Almagtig Weezen slapen;

Welks nimmer sluimrend oog het groot Heeläl doorziet?

De dikste duifternis dekke u, dekke al 't geschapen;

Voor 't alziend Oog bedekt ze u niet.

Van waar dat zagt gevoel, die sluimring van genoeg?

Van waar die zweem van troost in 't afgestreedén hart?

Wie wekt dees stille rust, na dit angstvallig zwoegen?

Dees lievelijke kalmte in smart? ...

Zijt gij 't, wier zuivre taal elk sterfling klinkt in de ooren?

Zijt gij 't, o Rede! niet, wier glans mijn oog verlicht?

Voor wier beproefd gezag, als gij uw stem doet hooren,

Het heir der naare zorgen zwigt?

Ja, Rede! ik hoor, gevoel, eerbiede en minne uw wetten;

Bemeester u van mij, en boei me aan uw gezag:

De donkre wanhoop moog' zich tegen u verzetten;

Waar gij uw licht verspreidt, is 't dag.

Wat

Wat beelden doen zich op voor 't vrije denkvermogen!

Gij toont mij zegen, daar mijn blindheid onheil vindt.

Het somber kleed des nachts hebb' 't aardrijk overtogen;

Gij wenkt; — daar rijst de morgenstond.

Gij wraakt in onze ziel geen hartöntlastend klaagen,

Maar murmtreering, die uit blind beschouwen spruit.

Gij doet voor onzen geest de blijde troostster dagen;

Zij geeft der wanhoop ons ten buit.

In welk een standplaats valt mij thans onze aarde in de oogen!

Elk voorwerp draagt het merk van zijn vergankelijkheid:

Geluk en ongeluk staan zuiver afgewogen,

Door orde, wijsheid en beleid.

Nu wordt mij de eenzaamheid een leerschool van genoegens.

Nu gij, o Rede! spreekt in mijn ontsloten hart.

Toon mij des sterflings lot; de bron van al zijn zwoegen;

Van al zijn zorgen, moeite en smart.

„ De

„De hand der zorg rukte u de roozen van de wangen?”—

Ja, Rede! ik ging gebukt in haare flavernij:

Maar zie mijn luistrend oor reeds aan uw lippen hangen; ...

Triomf! de Rede spreekt tot mij:

„’t Kortzigtig schepzel durft zich tegen God verzetten,

„ En strijdig keuren, wat het nauwlijks merkt of ziet?

„ ’t Ziet waerelden ontstaan, ’t ziet waerelden verpletten,

„ En merkt de hand der Almagt niet?

„De bron der smarte ontsproot niet uit het onvermogen,

„ Maar uit de vrije keus tot zeedlijk goed en kwaad:

„Schaar al ’t gefchapen’ vrij voor opgehelderde oogen,

„ En pleeg met de ondervinding raad.

„Zij zal, door mij getoetst, u op één’ Oirsprong wijzen,

„ Wiens Goddelijke magt, u: — alles heerlijk schiep.

„Zij noopt u, uur aan uur, diens Scheppers magt te prijzen,

„ Die ’t al uit niet ten voorschijn riep.

34 P R I J S V A E R Z E N :

„ Wie zijn geweeten volgt in zijne handelingen,
„ Ontftaat geen vrede en rust, bereid voor't deugdzaam hart:
„ Maar 's menfchen geest dorst ftout naar fchijnbezitting die-
„ Zie daar de bron van alle fmart. (gen;

„ Niet met natuur vernoegt, die milde fchatten baarde
„ Voor al wat was en is en immer weezen zal;
„ Ontrok de mensch den mensch het zagt genot der aarde,
„ En de aarde werdt een jammerdal.

„ De tweedragt, de eigenbaat, de luiheid en de weelde,
„ Zijn woelingen van 't hart, dat in zich zelven wroet.
„ Zints ieder hunner hier de wreede hoofdrol fpeelde,
„ Vloede onheil voort uit overvloed.

„ De hand des Zeeznaars ftort op allen zaligheden:
„ De zon verlicht heel de aard'; voor allen ftroomt de lucht.
„ Elk ziet de zomer zich in feestgewaaden kleeden,
„ En de aarde draagt voor allen vrugt.

„ 'tGe

„'tGeweld, door trots geteeld, dorst zoo veel heils verbreken;

„ Het bragt de roofzugt voort en moord en dwinglandij;

„ Natuur is wreed verkracht, daar hunne wetten spreken,

„ En 't menscldom zugt in slavernij,

„ Dan, hoe zich 't gif verspreije en hoe de driften woeden,

„ Toch stort de waarheid troost in 't wijsheidminnend hart.

„ De zon der vreugd blinkt schoonst na donkre tegenspoeden;

„ Eén morgen eindigt alle smart.

„ Die morgen, die den dag der eeuwigheid ziet dagen,

„ Als, na volbragten togt, de geest ten hemel streeft;

„ Nooit zoudt ge, o menschl de kroon der overwinning draa-

„ Hadt ge altoos hier in vreugd geleeft. (gen,

(ken:

„ In 't donkerst van den nood kan wijsheid schittrendst blij-

„ Voor 't deugzaamst hart is vaak het doodlijkst gif bereid;

„ Maar zie een SOCRATES bedaard dien beker drinken,

„ Bewust van zijne onsterflijkheid.

C 2

„ Dit

„ Dit uitzigt doe ook hier u 't heil uws levens smaaken,
 „ Wij hier voor 't deugdzaam hart nog licht in duister is.
 „ Zaagt gij de vriendschap nooit voor u in liefde blaaken,
 „ Te midden uwer droevenis? —

„ Die telg des hemels scheidt uit onspoed zaligheden:
 „ Haar boezem ademt troost; haar hand droogt tranen af;
 „ Ze ontvonkt het vuur der hoop; sterkt wankelende schreden,
 „ En volgt haar' liefding tot in 't graf.

„ 't Geluk is niet geheel van 't wacredrond verdreeven.
 „ De trouw en liefde gaan nog vrolijk hand aan hand.
 „ Is 't waar genoeg kort; hoe kort is ook dit leven;
 „ Dees stap naar 't eeuwig Vaderland! —

„ Een hooger Magt verdeelt, vol wijsheid, vreugde en traanen.
 „ Verhef uw' geest in ramp, wanneer u 't onheil drukt,
 „ De hand der zorg wil u den weg ten heilstaat baanen,
 „ Daar ze u den arm des kwaads ontrukkt.

„ Lees

„ Lees in den oceaan, lees in de sterrenboogen:

„ *Eene eeuwige Oppermagt bestuurt het waereldronk!*

„ Eer 't stof was, waart reeds gij en alles voor Zijne oogen:

„ Hij sprak: en gij en alles stond.

„ Pleeg raad met uw bestaan: gij zult met PLATO vinden,

„ Dat eerst in 't eindloos licht u 't eindloos heil verbeidt.

„ Leer, in dit stoffijk dal uw' geest van stoffe ontbinden,

„ En staar op Gods Voorzienigheid.

 D E R D E Z A N G .

Ja, 's hemels Heer regeert. Zwijg, godöntëerend klaagen :
 Sta bloozend voor natuur, die zelfs uw dwaaling doemt.
 Zag reeds de heiden 't licht der eeuwicheden dagen,
 Word' schaamrood, daar ge u Christen noemt.

Neen! . . . streef door 't vast Geloof u Christus waard' te maa-
 O geest van 't Christendom! uw invloed werke in mij. (ken.
 Als gij 't geloovig hart door heilig vuur doet blaaken,
 Aanbid het 's Hoogsten alwaardij.

Ruischt, populieren! zagt, dat mijne snaaren klinken.
 Stoor mijne toonen niet, vroegjuigchend zangerkoor!
 'k Zie de eerste stralen reeds des nieuwen morgens blinken ;
 Mijn lofzang koom' den morgen vóór.

O Schep-

O Schepper der natuur, wien duizend heiren loven,
 Al de aarde bukt in 't stof eerbiedig voor u neêr:
 Niets evenaart uw magt, niets gaat uw min te boven,
 Almachtig, eeuwig Opperheer!

God, onuitspreklijk groot! - God, groot in storm en regen! -
 God, in den donder groot! - God, groot in 't bliksemvuur! -
 God, groot in 't kleinste stofje; — in 't kleinste stofje zegen,
 En eeuwige Oorsprong der natuur!

Gij wenkt: — de donder kraakt, daar bliksempijlen gieren!
 Gij spreekt: - de donder zwijgt, daar't woën des bliksems rust!
 Triomf! . . . uwe almacht schiep, bestierde en blijft bestieren,
 Zoo lang uw liefde uw schepslen kuscht.

Zoo lang? . . . geene eeuwigheid zal ooit één' vonk verdooven
 Van uwe liefde, o God! die steeds dezelfde zijt. —
 Aanschouwen' worm in 't stof; hoor 't denkend stof U loven,
 Dat zich in uwen glans verblijdt!

Wanneer uw hand ons voert in kommerlijke dreeven;
 De nagt der zorgen zweeft voor ons bedekt gezigt;
 Wanneer Ge uw aanschijn wendt, en aarde en heemlen beeven,
 Zijt Gij in duister zelfs ons licht.

Wanneer Gij ons kastijdt, kastijdt Gij ons weldadig:
 't Kooft alles van uw hand en door uw wijs beleid.
 Ja, zelfs in uwen toorn betoont Ge u hoogst genadig,
 o Vader der barmhartigheid!

Wanneer uw hand ons wondt, wil ons uw hand geneezen.
 O vrugt van 't vast Geloof! hoe heilzaam is uw kracht?—
 Voorzienigheid regeert! het nimmerflumrend Weezen
 Houdt over al wat is de wagt.

Vaak is zijn hulp nabij, als alles schijnt verlooren;
 Als licht uit duister schijnt, na alles doodlijk schein;
 Dan ziet de mensch, verbaasd, zijn heil uit druk gebooren,
 En zaligheid uit tegenheên.

De

De broederhaat doorgriev' des vaders zwoegend harte;

Verkoop den lieveling, met wien zijn wellust sneeft.

Wat zegen spruit eerlang, o Jacob, uit uw smarte!

Verban uw rouwe; uw Josef leeft! —

Wat ons toevallig schijnt, is bij U afgemeeten;

Wat ons noodlottig dunkt, is enkle zegening:

Gij, Gij der goden God, ten troon des rechts gezeten,

Zijt God van ieder' sterfeling!

O aarde! geef Gode eer: - toont, sterren! zijn vermogen: -

Wijst, zonnen! zijne magt: - meldt, waerelden! zijn' lof: -

Uw danklied, englen! klink' door alle hemelbogen: —

En gij, o sterfing! buk in 't stof.

Kniel neêr, kniel biddend' neêr, voor d' Oirsprong van uw

Gevoel, daar eerbied u geheel en al doordringt, (leven:

Door dankbaarheid uw ziel tot dankbaarheid gedreeven,

Voor 't heil, dat ge uit zijn hand ontvingt.

40. P R I J S V A E R Z E N.

Kniel neêr, kniel dankend neêr, voor duizend zegeningen;

En als in uwe ziel één vonk der Godheid gloeit,
Zie dan Gods wondre hand, niet slechts in zonnekringen,
Maar ook daar 't nedrigst spruitje groeit.

Rijs juigchende op; aanschouw, werwaarts uw oog moog' wij-

In elk gewrogt een merk van Gods Voorzienigheid: (den,
Dáár, waar 't gebooren wigt de menschheid mag verblijden;
Dáár, waar bij 't graf de menschheid schreit.

Het valt voorzeker hard, de banden los te rukken,

Waarmeê natuur en liefde ons hart aan harten bond,
En in des levens vaag voor slag op slag te bukken,
Die onze ziel geheel doorwond.

't Is hard, gefcheurd te zijn van zijn geliefd verlangen;

Maar harder, als geen troost in onzen boezem leeft:
Dan rukt de hand der zorg de roozen van de wangen,
Daar ze ons ten prooij' der wanhoop geeft.

O gij,

O gij, wie 't onheil drukt, dat u de waarheid toone,
 Den invloed van 't Geloof aan Gods Voorzienigheid!
 Dat ze u van 't nietig stof ten haaren tempel troone,
 En licht voor uwen geest verspreid'!

Het knellend kruis vall' zwaar en smartlijk om te draagen;
 Maar denk niet, dat het leed een duurzaam onheil zij.
 Des sterflings heil alleen kan aan Gods oog behaagen,
 En de onspoed kweekt zelfs artzenij.

Mijn troost zal uwen rouw, uw traanen niet verftikken:
 Uw smart kan grievend' zijn: -- maar, als de donder kraakt;
 Het hart der bergen fchudt; de heuvelen verfhrikken,
 En 't bliksemvuur hooge eiken blaakt: —

Wanneer 't geweld des storms den oceaan doet kooken;
 De inëengeperste lucht den boezem hijgen doet;
 Als etna's branden; als vesuviusfen rooken,
 En de aarde hijgt in zulk een' gloed: —

Dan

44 P R I J S V A E R Z E N .

Dan beeft, dan trilt natuur, en knielt ootmoedig neder,
En voelt de sterke hand der eeuwige Oppermagt:
Die wenkt: — de kalmte keert met heldren hemel weder,
En 't nieuw gelaat des aardrijks lagcht.

Zo zal eerlang de storm in uw gemoed bedaaren,
Als kalmte de eerste blos weêr op uw wangen drukt:
Dan zal de hoop uw oog aan nieuwe blijdschap paaren,
Daar gij de vrugt der droefheid plukt.

Bestendig heilgenot is op deeze aard' te vinden;
Noch eindeloozen druk voert hier het hoog gebied:
Gods hand wist vreugde en rouw op 't heerlijkst zaam te bin-
Gods arm regeert! — het noodlot niet. (den;

Het albeschouwend Oog zag aller scheepslen gangen;
Woog aller weezens heil en onheil wijslijk af.
God mat hunn' druk, hun vreugd; hun schuwen; hun verlan-
Hun worden; leven; dood en graf. (gen;
Indien

Indien volmaakt geluk hier ongestoord kon zweeven,
 Zoo kenden wij geen smart, geen rampen, geen verdriet:
 Maar dan was ook deeze aarde, op welke menschen leven,
 Noch 't beeld van God... wat schade! — 'er niet.

Als blijde voorspoed lagcht, Voorzienigheid te prijzen,
 Is reedlijk: — maar doe meer! loof God in tegenspoed.
 't Onwankelbaar geloof ziet niets dan gunstbewijzen,
 In 't geen de Bron der Liefde doet.

God wandelt hier naast u: — God wandelt allerwegen;
 In scheemring, dageraad, in duisternis, in licht,
 In zonneschijn, in storm, in donder en in regen
 Zien wij Zijn gunstig aangezicht!

Hij, die het groot heeläl, die waerelden vormeerde,
 Hunne orde, loop en stand en duuring heeft bepaald;
 Hij, die, van de eeuwen af, alle eeuwen dóór, regeerde;
 Door Wien een heir van zonnen straalt: —

Hij

46 P R I J S V A E R Z E N

Hij schiep ook ons; en zou zijne almagt ons vergeeten;

Die 't minste stofje wrogt en 't stofje gadeslaat?

Die 't lot van engel, mensch en worm heeft afgemeten;

Voor 's waerelds eersten dageraad? —

Werwaarts ge uw schreden wende, en wat uw oog bejegen',

't Is God, 't is God alléén, die in de Schepping praalt:

Door Wien, als uit de Bron van onüitputbren zegen,

Op alle weezens zegen daalt.

Ook 't onheil treft ons niet, dan op Zijn liefdewenken;

't Leert ons den waaren prijs van 't weezenlijk geluk;

Wijst onze broosheid aan; doet ons aan 't sterfúur denken;

En maakt ons vrij van 't aardfche juk.

Al volgde ons niets dan zorg, van d' ingang in dit leven,

Tot aan het eind der baan, daar zorg voor eeuwig sneeft;

Wat nood!—eens zal het graf zijn' prooije in glans hergeeven,

Juigch, juigch, o menschheid! Goël leeft!

Hij

Hij leeft!... en over u blijft steeds zijne almagt waaken.

Natuur - en zedlijke orde ontvouwen 't schoonst beleid.

't Waar' dwaas, de fomme uw's heils in 't sterflijke op te maa-

Haare uitkomst is... de onsterflijkheid! (ken:

VIER.

 V I E R D E Z A N G .

Geef gij den sterksten toon aan mijne zwakke zangen,
 Doorluchtigst voorbeeld van geloof en lijdzaamheid!
 Wil zelf aan mijn tafreel het merk der waarheid hangen,
 Dat eindloos voor zijne echtheid pleit.

Doorluchtigst voorbeeld van 't onwankelbaarst vertrouwen,
 Waarop de menschheid boogt, in zulk een zuiver licht;
 Wat kan Voorzienigheid zoo treffende ons ontvouwen,
 Als uw onsterflijk heldendicht!

Aufitis (*) eere uw' naam: hoe groot zijt ge in uw lijden,
 Daar ge op uw' aschhoop krimpt van ziel- en lichaamspijn;
 Door duizend rampen u op 't grievendst voelt bestrijden,
 En... grooter dan een vorst kunt zijn!

De

(*) *Aufitis*; Landschap gelegen aan de grensen van *Idumea* en *Arabiz*.

De fatan wonde uw lijf; een hel gloeije in uwe adren;
 Zie u van goed, van kroost, van hulp, van heul beroofd;
 Verguizing grimme u aan; vertwijfling moge u nadren;
 Vervloeking dreige en treffe uw hoofd:

Geen nood, in al dien nood! 't almachtig Opperweezen,
 Dat elken pijn bestuurt, die u door 't harte treft,
 Wordt door dat bloedend hart, hoe diep gewond, gepreezen,
 Terwijl 't geloof uw hoop verheft.

Wat uitkomst, welk een heil na wreede folteringen!
 Bloost, waerelddwingers! bloost, daar ge op triomfen boogt:
 Een vorst (*) als Job leere u naar zuik eene eerkroon dingen,
 Die de eeuwen dóór uw' roem verhoogt.

Maar

(*) De zeventig Overzetters oordeelen, dat Job een Vorst of Emir was, die in 't landschap AUSITIS leefde. Eenige beroemde Schrijvers zijn ook van dit gevoelen, waaronder HERDER.

VI. DEEL.

D

Maar gij, die in den nood met tegenheên moet strijden,

Zijn voorbeeld ondersteune uw neêrgebogen hart:

Vertrouwt! — gij ziet, eerlang, na al 't volbragte lijden,

Het heilzaam oogmerk uwer finart.

O weduwen! vertrouwt; God is een God der weduwen:

Uw troostzon daagt vol glans, na 't donkerste ongeluk:

Voorzienigheid was vóór, en heerscht dóór alle de eeuwen;

Het blinde lot baart vreugd noch druk.

O weezen! steunt op God: God is en blijft uw Vader:

Gevoelt dit, daar uw oog der oudren asch beschreit.

Vertrouwt! want aller God, en aller Levensäder

Zorgt voor u tot in eeuwigheid.

Het vast, het waar Geloof aan 't alvoorziend Weezen

Verheft ons boven de aarde, als ons al 't aardfche ontzinkt.

Hoe hooger 's waerelds zee van rampen is gereezen,

Hoe meer 't Geloof in luister blinkt.

Wat

Wat leed ons immer treffe in dit onstuimig leven,
 'tTrefte ons door God:—looft Hem te midden van uw' druk:
 Doen rampen op deeze aard' den zwakken sterfling beeven,
 Dan beeven wij tot ons geluk.

Wee hem, die van zijn hand zijn' heilstaaf durft verwagten,
 Hij weeze een vorst der aarde en draage 's waerelds kroon;
 Zijn arm roeme op geweld; zijn moed op menschenflachten,
 • De wroeging zit met hem ten troon.

Maar die zijn lot vertrouwt aan 't eeuwig Opperweezen,
 Voorzienigheid erkent in alles wat geschied;
 Blijft nedrig, als zijn magt ten toppunt is gereezen,
 En groot in 't barnen van 't verdriet.

Kroont milde voorspoed hier zijn'wensch, zijn eerlijk poegen,
 Dan zal geen zorgloosheid aan zijne zijde gaan:
 Voor klaagende onschuld sluit hij zijne ontfermende oogen,
 Noch armoê schreit hem vrugtloos aan.

Hij acht zich t'allen tijde een middel in Gods handen,

Dat onder 't Godlijk oog en Diens bestuuring werkt.

Hij knoopt door raad en daad gescheurde vriendschaps - ban-
(den,

Daar hij 't gebogen hart versterkt.

Daar hij 't gemeen belang der maatschappij helpt schraagen,

Ontwringt een avregts loon hem zijne grootheid niet.

Zijn roem, zijn luister steunt op 't Godlijk welbehaagen,

Welks oog den grond zijns harte ziet.

Verdrukking doe den moed des dwaazen twijflaars kwijnen,

Daar zijn verwachting sneeft, op ijdelheid gebouwt.

Maar hij ziet kalm geluk en ongeluk verschijnen,

Wijl hij alléén op God vertrouwt.

Hij slaapt geheel gerust, schoon felle orkaanen groeijen;

Stapt blijde op 't levenspad, daar scherpe doornen staan.

Als in den middennacht de schorre donders loeijen,

Laght hem een blijde morgen aan.

Dat

Dat vrij de vuige haat van rondsöm hem bespringe;
 De nijd hem aangrimme en de lastring hem betichtt';
 Vervolging met haar' stoet in zijne wooning dringe:..
 Hij blijft getrouw aan zijnen pligt.

Zijn moed begeeft hem niet, al treedt hij over lijken,
 Terwijl rondsöm de dood op zwarte vleuglen snelt.
 Zijn teder harte ween'; zijn hoop zal niet bezwijken,
 Al wierden gade en kroost geveld.

Geen altoosduurend heil zal hier zijn hart begeeren;
 Vertrouwende op 't bestuur der hoogste Majesteit,
 Die vreugde in druk en rouw in blijdschap kan verkeeren,
 Steunt hij op Gods Voorzienigheid.

Wat ooit verdwijnen moog', zijn hoop zal nooit verdwijnen.
 Wat immer vall', zijn deugd verduurt des waerelds val.
 Het zonnelicht verdoov', zijn licht zal eeuwig schijnen.
 't Heeläl verga, zijn moed staat pal.

Al moest hij rusteloos met tegenspoeden kampen ,

Hij wagt een' dageraad die eeuwig glans verspreidt :

Getroost in 's Hemels wil, streeft hij, door 's waerelds rampen,

Vol moeds , ter wise onsterfelijkheid.

De Schepper der natuur waakt eeuwig voor zijn kindren.

Juicht gij, wien 't heilgeloof dit godlijk zegel gaf :

Triomf!.. geen dood, geen grafkan ons vertrouwen hindren :

't Verwint u beiden, dood en graf!

En dán!... hoe luisterrijk zal eens die hemel weezen ,

Waarin de wijsheid ons het Godlijk plan ontvouwt ;

Waar 't oog, in ieder uur, dat hier ons hart deedt vreezen ,

Den grond van eeuwen heil beschouwt!

Waarin de wijsheid ons verlicht verstand zal toonen ,

Waarom tirannen hier tot geesfels moesten zijn :

Waarom 't geweld ook heerschte op vorstelijke troonen ,

In *Sylla*, *Nero* en *Tarquyn*.

Waar-

Waarom hier 't moordend staal ook de onschuld mogt ontzie-
 (len;

De dood hier weêuwen vormt en droeve weezen maakt ;
 Waarom beproefde trouw op 't moordschavot moet knielen,
 En 't vuur der liefde ook doodlijk blaakt !

't Geen tegenstrijdig schein voor 't menschlijk denkvermogen,
 Zal heerlijkst blinken, als ons de uitkomst wordt vertoond,
 Daar Gods rechtvaardigheid Gods liefde zal verhoogen,
 En wijsheid al Zijn werk bekroond.

De deugd zij hier verdrukt; het recht zij hier verduistert ;
 Hier zegepraal 't geweld ; hier treur' de menschlijkheid ;
 Hier werd' der volken roem door ijszren dwang gekluisterd,
 Terwijl een halve waereld schreit:

Hier zinken rijken neêr en worden woestenijen ;
Carthago, Sparta valle, en *Rome* sta in brand ;
 Men smeede een knellend juk in ijszren monarchijen,
 En kniel' voor 's waerelds dwingland :

Geen nood! — 't Geloof verduurt, als waerelden verzinken;
 't Verheft zich boven 't puin. De kroon, der deugd bereid,
 Zal, in dien donkren nacht, te schitterender blinken,
 In uwe hand, Voorzienigheid! —

Reikt mij de palmen toe, o englen! helpt mij zingen.

Ik ben in zwakheid sterker; 'k ben zalig, door 't geloof.
 De dood, het graf, de hel moog' rondsöm mij bespringen;
 Ik ben voor hun verschrikking doof.

O vrugt van 't vast Geloof! blijf in mijn' boezem leeven:
 Schoon ik op doornen ga, 't is slechts een korte dag;
 En welk een doorn groeide ooit in 's waerelds kronkeldreeven,
 Die Gods Voorzienigheid niet zag!

*Who finds not Providence all good and wise,
 Alike in what is gives, and what denies?*

P O P E.

D E

D E
I N V L O E D
V A N E E N
V A S T G E L O O F
A A N D E
V O O R Z I E N I G H E I D ,

D O O R
A B R A H A M V E R E U L ,

A E N W I E N D E Z I L V E R E N E E R P E N N I N G
I S T O E G E W E E Z E N .

I N D E J A E R L I J K S C H E V E R G A D E R I N G , G E -
H O U D E N D E N 19 V A N B L O E I M A E N D 1789 .

D E
I N V L O E D
VAN EEN
V A S T G E L O O F
A A N D E
VOORZIENIGHEID.

Wie wraakt, dat op de lier mijn hete tranen stromen,
En't zielverdriet dit hart steeds zucht op zucht ontrukk'?
Gij hebt me, ó Dood! een' vrind en 't stil geluk ontnomen;
Alleen gelukkig zijn is voor mij geen geluk.
Hem, die den Mensch, als vrind, waardeerde;
Den Braven, als een' Broeder, eerde;
Die in de weldaad zelf het loon der weldaad vond....
Zie daar wat de aard' bezat... zie daar wat gij verslond!...
Mijn

Mijn DAMON riep, geknield, 't geluk in Neerland weder,

En bad voor zijnen Vrind, voor zijn' Natuurgenoot...

Gijkoomt...uw fikkel slaat...mijn vrind valt, biddend', neder:

Hij voelt dien slag niet meer... ik voel hem, wrede dood! ...

Mijn oog ziet, schreiend', hier beneden,

De treurwoeftijn zelfs in een Eden;

Gezeten bij zijn graf, verwijderd van 't gewoel,

Voel ik mijn wezen slechts, om dat ik smart gevoel.

Maar hoe?... bedrieg ik mij?... een stem klinkt in mijne ooren,

Daar, waar mijn klagt weergalmt, en in de snikken breekt.

Hij is 't... beef niet, mijn hart!... 't is een uit de Engelenchoo-
(ren...

o Ja! ik voel... hij is 't ... mijn vrind, die tot mij spreekt:

„ Denk aan 't geluk der hemelingen,

„ 't Geloof zal dan uw smart bedwingen;

„ De dood gaf mij 't geluk, hoe schriklijk zij u schijn',

„ Ik was een sterfling slechts ... en moest een Engel zijn.

„ 't

P R I J S V A E R Z E N. 67

„'t Geloof moet u een' weg tot troost en blijdschap banen;

„ Beklaag den sterfling niet, daar hij onsterflijk wordt,

„ En denkt gij aan uw' vrind, leeft hij in uwe tranen,

„ Vergeet niet, wat hij is, als gij die tranen stort.

„ Eens zult gij hem en alle uw vrienden

„ In beter waereld wedervinden,

„ Dáár, waar geen traan ooit vloeit, dan slechts de traan der
(vreugd:

„ Een vroege dood, mijn Vrind! is 't vroege loon der deugd”.

De stem weërgalmde nog, toen 't kleed der hemelbogen

Voor mijn verbaasd gezigt, al krakende, verdween:

Ik zie! ... ik zie! ... 't Geloof versterkt mijn starende oogen...

All' de Englen juigchen om den troon des Vaders heen,

En die der dood, gekneld in banden,

Aanbidt met opgeheven handen,

Terwijl een rozenkrans, met Jesus bloed besproeid,

Onsterflijk op het hoofd van mijnen lievling bloeit.

Hoort,

Hoort, hoe hij de Almagt looft... op wat verheven tonen!...

Maar de Almagt, die hij looft, is groter dan die lof;

Mijn boezem zwelt en gloeit..knielt, vorften! op uw tronen!..

Ik maal den Engel Gods en 't juigchend hemelhof!...

Zwijg, aarde! zwijg, en hoor mij zingen!

Ik zing 't geluk der hemelingen....

Maar neen... mijn tedre hand beeft werkloos op de snaar: ...

Geen Maro zingt dien stand, ook schoon hij Christen waar'.

Triomf! Geloof! Triomf! gij hebt mijn smart verwonnen:

Ik zag mijn' lieven Vrind in 't zalig hemelrijk!

De sterfing is meer groot dan waerelden en zonnen,

Meer groot dan 't gansch heelal — hij is onsterffelijk:

Hij moet hier na, in glans verheven,

Het leven van den Engel leven:

'kVond hier een' sterflijk' vrind... 'k vind dáár den Seraphijn..

Vlied, vrijgeest! fiddrend' heen... 'k ben trotsch een Mensch

(te zijn.

Geloof!

Geloof! gij roept ons toe: „Deze aard' moet doornen telen”.

Maar wie, zo gij niet spraakt, bezweek, al morrend', niet?..

't Gordijn der waereld rijst.. ik gruw!... wat treurtonelen!..

'k Zie, hoe de rust der aard' voor Lovelaces vlied!

'k Zie trotsche grooten, lagchend', maaien,

Waar matte wezen, schreiend', zaaien;

Gelukkigen benijd, rampzaligen vermaad...

Tarquinius ten troon, Narcisfus in den raad.

Al grinnend werpt de krijg 't altaar der godsvrucht neder,

De vriendschap bloed, de vreugde ontvlied deez' rampwoe-
(stijn,

De onteerde vrouw roept wraak, en vraagt hare onschuld we-
(der,

Maar spreekt de stem van 't recht, als beulen rechters zijn?..

Ik hoor het rammelen der boeien...

De dood uit moordgeweren loeien,

De naakte ellendeling verheft een naar gekerm,

(arm”.

De dwingland grijust en roept: „zwicht, zwicht, want gij zijt

Een

Een Alva is de beul van brave Nederlanders,

De slaaf des dwingelands en dwingeland des slaafs,

In 't heiligdom der vrede ontrolt hij de oorlogstanders,

En bidt op 't bloedend lijk des eerlijken Bataafs;

'k Zie Vaders naast hun Kindren sneven...

'k Zie Egmonds bloeden... , maar niet beven...

't Schreit all' , en Alva lagcht , want 's dwinglands oog lagcht
(niet,
Dan, als dat oog een lijk of moordschavotten ziet.

o Gij, wier fiere moed op 't onrecht heeft gedonderd,

Toen 't volk van Neerland nog een volk van Helden was:

Gij, Egmonds! wie de beul, al moordende, bewondert,

Nog schreit het dankbaar kroost op uw geheiligde asch.

't Geloof deed u dien moed verwerven,

Die braven, lagchende, leert sterven,

Die tot Philippus riep, toen hij op lijken trad:

„Gij had een' God, o Vorst! eer gij een' zetel had”.

Mijn

Mijn oog zal, heldenstoet! steeds op uw beeldtnis staren,

Gelijk het dankbaar kind op 't beeld eens vaders staart;

En 'k roep den Krijgsman toe, in 't barnen der gevaren,

Dat gij voor Neerland stierft, en Nederlanders waart;

De bloodaart zal van schaamte schreien...

Mijn mond u zingen... maar niet vleien...

Ik wil... mijn speeltuig beeft..., het jeugdig vuur verdwijn':

Wie Alexander schetst, moet een Apelles zijn.

Geloof! o ja, uw vuur kan 't hart eens Helds doen gloeien,

Wen 't zuchtend Vaderland aan zijnen boezem vliedt;

Moet dan, op 't bed van eer, het bloed zijns Naasten vloeien,

Hij schreit als Menschen vrind -- als Vaderlander niet;

En als de staat, dien hij verdedigt,

Zijn Lauwren schendt, zijn deugd beledigt,

Dan nog blinkt, voor dien staat, het slagzwaard in zijn hand:

't Is 't eerloos Vaderland... maar 't is het Vaderland!

Zo toont een (a) Colignij de waarde van den Christen;

Kuscht, vurig, nog den grond, waar op hy, schuldloos,
(sneeft,
En bidt voor zijnen Vorst, die, uitgeleerd in listen,

In de eene hand het zwaard, in de andre wierook heeft.

Zo zegent (b) Bijng zijn landgenooten,

Die hem den dolk in 't harte stoten,

Zo valt hij, zegnend', neêr, door rampen afgefloofd,

Met boeien aan de hand, maar lauwren op het hoofd.

Geloof! zich selv' gelijk en rustig in uwe armen,

Behoudt de Held die rust — ook op een moordschavot:

„ De deugd, een' tijd verdrukt, zal juigchen na het kermen

„ Dit heeft een God beloofd, en nooit misleidt een God ”

Zo roept hij, boven 't leed verheven;

De bevende aard' doet hem niet beven...

En hij verraadt, wat dreig', nooit zijnen vorst of staat,

Al waar' de troon der aard' de prijs van dat verfaad.

Gij

Gij vormde, in Nederland, de Vaderlandsche benden,

De Solons in den raad, de Caesars in het veld;

De Vrijheid roept mij steeds, waar zich mijn treden wenden:

„Kniel! kniel! aanbid! gij tred op 't stof van eenen Held”.

'k Zie Leydens vest... 'k denk aan haar plagen...

Dan slaat mijn hart met dubbele slagen...

Wie 't Vaderland veracht, wijk'—vluchte uit Leydens schoot;

De grond is heilig, waar het bloed der vaders vloot.

Geloof! Godin des Belgs! gij streed bij zijn banieren;

Door u wierdt, aan den Rhijn, de dwinglandij vermoord;

Een VAN DER WERF blijft kalm, waar woeste mueters tieren:

Zo wandelt de Engel, kalm, door donderwolken voort.

Toledo plante, in bloed en tranen,

Voor Haarlem vrij de zegevanen,

Een (e) KENAU breekt zijn zwaard, dat Nederland verblindt:

Zij wordt een Scipio, als Hannibal verwint.

Hoort gij haar harte slaan? ziet gij hare oogen gloefen?...

Zij vliegt..en roept aan 't hoofd der dappre Vrouwefchaar':

„ Toledo moge ons kroost op onze lijken boeien;

„ Een volk van Brutusfen staat pal in 't heetst gevaar:

„ Bevekt het spaanfche bloed uw handen,

„ Bloost niet... 't is 't bloed van dwingelanden.

„ Maar... gij, die, werkloos, beeft voor 't dreigend oorlogs-
(lot...)

„ Hebt gij geen Kinders meer, geen Vaderland, geen God"?

Zij strijd; Hij, die haar schiep, en thans zijn werk bewondert,

· Schrijft, zegend', haaren naam in 't boek des levens op;

Gelijk de vrijgeest beeft, wanneer de Godheid dondert,

Zo rijst Toledo's schrik, met Kenaus roem ten top.

Heldin, in 't eeuwig licht ontvangen!

Hoor, hoor mijn stamelende zangen,

Daar, waar gij op den troon der eindloze eeuwen zit,

Met VAN DER WERVEN leeft, en nog voor Neêrland bidt!

Waar

Waar ook de Schepper hier den kring des sterflings teken',

Hij derft nooit waren troost, Geloof! die u niet derft;

Wanneer 't geweld des storms de fchepping doet verbleeken,

't Geluk des veldelings, met zijne granen, sterft:

Dan blijft hij aan uw boezem hangen,

Zijn zuchten worden lofgezangen...

Hij knielt op 't kwijnend veld... en murmureert niet meer:

De Tempel van de lente is die der Godheid weêr.

Zijt gij niet, naast den Vorst, Geloof! ten troon gerezen,

Danzinkt het zwakke hoofd voor'tzwaar gewigt der kroon;

Schraagt gij zijn grootheid niet, hij fiddert groot te wezen:

't Beeft alles aan zijn' voet, maar hij beeft op den troon.

En, als des waerelds wifelingen

Hem vleiers en 't gezag ontwringen,

Dan drinkt hij, fchreiende, den beker van 't verdriet;

Wat zijn die tranen wrang!... 't zijn die van Titus niet.

70 P R I J S V A E R Z E N.

Als angst en tegenspoed op ons hun pijlen wettan;
't Ondankbaar Vaderland zijn' grijzen held vergeet,
Als vrienden werkloos staan of, streelende, verplett en,
En elk langs ons verblijf, als langs een' grafzerk, treedt:
Als nijd en laster niet vergeven
Dat wij, in 't weldoen, zalig leven:
Dan vindt uw lieveling troost in 't foltren der ellend',
En blijft een Menschenvriend, schoon hij de menschen kent.

'k Zie ginds, aan 't moederhart, een tedren zuig'ling sterven;
Die 't schoonste roosje van den krans der wezens schein:
't Geloof, bedroefde vrouw! leert u dat roosjen derven;
Dáár, waar't voor eeuwig bloeit, vlucht nooit de lente heen;
Dáár, waar geen wormpjes 't roosjen knagen,
Zult gij 't steeds op uw boezem dragen...
Juich, Moeder! juich bij 't graf, waarop uw zuigeling
Een Cherubijntje wierdt, en naar zijn' Schepper ging.

Hier

Hier heeft een Jongeling den laatsten snik gegeven,

Terwijl de hand der smart het graf des Vaders graaft:

Hoort, hoe zijn klagt weërgalmt: „Ontneem, ó God! mij'z
(leven;
„Neem uit barmhartigheid, wat gij me in gramschap gaaft”.

Hij zinkt op 't lijk, wanhopig, neder,

En roept de ziel zijns lievlings weder,

Hij gilt... Geloof! gij komt... de godsdienst overwint...

Hij zingt een lofgezag bij 't sterfbed van zijn kind.

De ellending juicht door u, trots vijanden en listen;

Gij spreekt... en de ijzren vuist des rampspoeds drukt niet
(zwaar;

Gij spreekt... de dwingland beeft... de snoodaart wordt een
(christen,

De Christen wordt een held, de held een Martelaar.

De slaaf, voor u gekniel in handen,

Is trotsch op zijn geboeide handen;

Hij ziet haar lagchende aan... zijn rampspoed is slechts schijn:

Hij lijdt voor zijnen God... kan hij rampzalig zijn?

72. P R I J S V A E R Z E N.

Calas, door u gesterkt, treedt, kalm en groot, ten kerker,

Gelijk hij, kalm en groot, ten zetel treden zou;

Hij knielt, aanbiddend', neêr, vergeeft zijn' rampbewerker,

Gevoelt de onsterfelijkheid, en blijft de deugd getrouw;

Zijn God zal ook, in beter leven,

Als vader rechten... en vergeven;

Dat vrij het foltertuig den grijzen schedel kromm',

De kerker wordt een troon, 't schavot een heiligdom.

Hij sterft; een kalme rust lagcht in zijn stervende oogen;

Gelijk ze in 't stervend oog van eenen Paulus lagcht;

Nog ziet hij Golgotha, nog galmt door 's Hemels bogen

Op't bloedend moordschavot dat troostrijk:, 't is volbragt'

Treedt, Beulen! treedt hem, grijnzend', tegen,

Zijn jongste snik blijft u een zegen...

Hij sterft, daar zelfs de nijd dit sterven, siddrend', roemt,

Daar zelfs de dweper schreit, schoon hij die tranen doemt.

Geloof!

Geloof! uw vriend vraagt nooit : waarom, verdrukt, vertreden,

Calas, tot aan zijn graf, met zo veel rampen strij'?

Waarom we een' Titus schaars den zetel zien bekleeden?

Waarom de hoveling niet steeds een (d) Sullij zij?

Hier, waar 't vernuft niet meer kan stijgen,

Waar Newtons zelfs, aanbiddend', zwijgen,

Hier neemt hij, welgemoed, uw' fakkel in de hand:

Geen vrijgeest blaast die uit, geen moordend dwingeland.

Hij zingt zijn lofgezag in storm en kalme dagen,

Hij zingt... de seraph knielt, en luistert naar dit lied:

„ Hallelujah! den God van lente en onweêrsvlagen,

„ Hem, die de donders vormt, maar ook den daauw vergiet!

„ Hallelujah, als zephijs spelen,

„ De beek en 't groeiend bloempjen streelen,

„ Maar ook Hallelujah in 't brullen van d'orkaan,

„ Als 't Vaderland verzinkt en waerelden vergaan!

74 P R I J S V A E R Z E N

- „ Ik hoor de stem eens Gods in 't lied der nachtegaleu ;
„ En in 't geloei der baar , die 't graf des zeemans wordt ;
„ Ik zie hem in den worm , en ook in bliksem stralen ,
„ Ook , waar Mesfina's vest , al gloeiend' , nederstort .
„ Hallelujah den Albehoeder ,
„ Hallelujah ! wanneer de Moeder
„ In 't vruchtbaar huwlijksbed een zuigeling verwerft ,
„ Maar ook... Hallelujah , wanneer die zuigling sterft !

„ Druk vrij de lijkcijpres , o dood ! op mijne hairen ,
„ Scheur mijnen laatsten vriend , al lagchend' , van mij af ;
„ Ontneem me eene Echtgenootte in 't bloeien van haar jaren ;
„ Verplet mijn eenigst kind , en flacht mij op zijn graf ;
„ Zweef , zweef in zwarte donderwolken ,
„ Breek met het vuur uit Etna's kolken...
„ 't Geloof verheft mijn' moed , fchoon 't gantsch heelal be-
(zwijk' .
„ Woelt , Nero's ! Beulen , moordt ! ... ik ben onsterffelijk .
„ Ras

„Ras dringt mijn oog, ó God! in al uw' luister naders;

„Hier scherpe 't Zonnenheir uw beeld voor 't zwak gezigt.

„Wat is dit Zonnenheir?.. een weinig stofs, ó Vader!

„Dat op den laagsten trap van uwe voetbank ligt.

„Triomf! ik voel een beter leven...

„Koom, dood! koom ras... ik zal niet beven:

„Beeft ooit de reiziger, die, lang door zorg verteerd,

„In 't lieve Vaderland, in d' arm zijns Vaders keert?

„Reeds naakt de jongste dag, de dag van vreugdetranen...

„Wat treffend schouwtoneel ontsluit hij voor mijn oog!

„De vorst, die 't recht beschermde, omhelst zijne onderda-
nen,

„En heft, al juigchende, de zegekroon om hoog...!

„De Broeder groet en kuscht zijn' Broeder,

„Het kind speelt aan de borst der Moeder,

„De liefde schreit niet meer in 't zalig hemelrijk...

„Zink, schepping! zink in 't niet... ik ben onsterffelijk”!

Zo

Zo juicht hij, ó Geloof! wiens boezem gij doet gloeien;

Gij gaat aan zijne zij', waar alles hem ontvlucht.

't Vereenigd leed doe vrij zijn hete tranen vloeien,

Hij zuchte nog een' tijd — ras breekt de laatste zucht.

Hoe hoog zijn rampspoed zij gerezen,

Het eind' — het eind' zal vrolijk wezen.

Dat eindperk komt... de dood roept hem naar beter oord:

't Gemeen hoort ééns die stem... hij heeft haar vaak gehoord.

Zie zijnen jongsten strijd! zie 't doodzweet op zijn wangen!

Geen vriend zegt hem vaarwel; geen kroost schreit om hem
(heen;

Geen Broeder blijft voor 't laatst aan zijnen boezem hangen..

Waar, waar vindt hij dan troost! Geloof! in u alleen.

Gij doet hem waren troost verwerven,

Hij sterft, gelijk slechts christnen sterven,

En 't Engendom, dat hier zijn tranen heeft geteld,

Voert hem, waar nooit de traan in brandende oogen zwelt.

Ziet

Ziet gij?... hij vaart om hoog... hij vaart allagchend' henen...

En de eerste Seraphijn gaat hem, dus zingend', vóór:

„ Triomf! ó Broedrenrei! door 't Godlijk licht beschenen!

„ Een nieuwe Broeder komt.. ontfluit uw zalig choor.

„ Hij trad op doornen daar bereden;

„ Hij zal met ons op starren treden :

„ Bewooners van 't paleis, waar nooit de doodklok bromt,

„ Ontfluit uw zalig choor... een nieuwe Broeder komt.”

Zo moog' de dag des doods, mijn vrienden! voor ons dagen;

Treedt zo, aan mijne zij, door 't dal van tegenspoed;

Hoe waar die klagt moog' zijn, laat ons nooit, morrend', kla-
(gen:

„ Hij doet ondankbren wel, wie wel aan Menschen doet”,

Neen; zijt hun vrienden... nooit hun slaven;

Zijt edelmoedig, zijt... Bataven;

Doet ook aan 't Menschdom wel, waar 't Menschdom u ont-
(ceert;

Eén traan gedroogd is meer dan waerelden verheerd.

Hij,

Hij, die gelukkig maakt, kan niet rampzalig wezen;

Wat hier zijn lot moog' zijn—de deugd is 't loon der deugd;

Op aard' zij schaars voor ons de vreugdedag gerezen,

Der Englen vaderland is 't vaderland der vreugd.

't Bestaan van 't stofje is afgemeten,

Van 't stofje, dat wij aarde heten,

Nog slechts een weinig tijds... en ô!... hij komt, hij komt,

Wiens lof het vinkje zingt, wiens lof de donder broemt!

HALLELUJAH!

AAN-

A A N T E K E N I N G E N.

(a) COLIGNIJ; men zie zijn beeld, meesterlijk geschilderd in den tweeden Zang van de HENRIADE. — De nijd en tegenspoeden hebben ten allen tijde hen vervolgd, die 't ongeluk hadden, groot te zijn; 't ondankebaar menschdom schijnt niet te willen vergeven, dat men aan 't zelve nuttig is; onschatbare diensten, door voortreffelijke mannen, ten koste van hunne rust bewezen, zijn wel ras vergeten geworden... maar deze mannen dachten er aan, en... dit was genoeg.

(b) BIJNG, Engelsch Admiraal, wierdt in den jare 1756. tegen een Fransch Esquader gezonden, om het veroveren van Mahon te beletten; hij leverde slag den 20 Maj, doch was genoodzaakt te wijken na zich kloekmoedig verdedigd te hebben; te Londen wedergekeerd zijnde, wierdt hij van lafhartigheid beschuldigd, ter dood veroordeeld, en 't vonnis den 14. Maj 1757. uitgevoerd. Europa beweende den ongelukkigen, die zich altijd eenen Vaderlandlievenden Burger betoond hadt, en nimmer 't gevaar zag, waar hij den roem kon zien; te recht zegt een Fransch Dichter van hem:

Il vécut en Achille & mourut en Socrate.

(c) DON FREDRIK ALVAREZ DE TOLEDO, zoon van Alva, belegerde Haarlem in den jare 1572. Eene bende van driehonderd gewapende Vrouwen, onder

der 't geleide van Kenau Simonsd^e Hasfelaar, eene weduw van zeven en veertig jaren, gorde de wapens aan, en werkte mede, om aan 't nageslacht de dierbaarste ervenis na te laten... 't voorbeeld van heldenmoed, en de Vrijheid! — Eenigen tijd daar na, sloeg Franciscus Baldes een zwaar beleg voor Leyden, maar deze stad, thans het heiligdom der wetenschappen, wierdt het sterfbed der dwinglandij, en op hare bestreden muren brak de laatste schakel der spaansche boeien.

(d) SULLIJ wierdt den 13. December 1560. geboren en stierf den 22. December 1641. Hendrik de Vierde beminde hem hartelijk, en Sullij heeft aan de waereld geleerd, dat Vorsten ook vrienden kunnen hebben. Ik onderneem niet, hier een schets van 't character dezes grooten mans te geven. De uitmuntende Fransche Schrijver THOMAS heeft dit reeds voor mij gedaan in zijne *Eloge du Duc de Sully*, een gedenkstuk van welsprekendheid, 't welk de jaren en 't nageslacht zullen eerbiedigen. En al hadden de loffspraken, op 't graf van Hendriks waardigen vriend, niet weërgalmd, hij heeft zelfs zijne groote ziel en uitstekend vernuft, in zijne *Memoires*, vereeuwigd. Wat zou ik daar meer bij kunnen voegen?.. Wie zoude Raphaëls en Rubens durven schilderen, wanneer zij zelfs hunne beeldtenissen gemaald hebben?..

D E
I N V L O E D
V A N E E N
V A S T G E L O O F
A A N D E
VOORZIENIGHEID,

D O O R
MARIA PETRONELLA ELTER,
GEBOOREN WCESTHOVEN.

AEN WELKE DE ZILVEREN EERPENNING
IS TOEGEWEEZEN.

IN DE JAERLIJSCH E VERGADERING, GE-
HOUDEN DEN 21 VAN BLOEIMAEND 1789.

D E
I N V L O E D
VAN EEN
V A S T G E L O O F
A A N D E
V O O R Z I E N I G H E I D .

De Hemel zweeg eerbiedig stil,
Ook zwegen al de geestenkooren,
Toen gij, grootmagtig God! uw wil
Ter wording van deze aard liet hooren:
De hoogste Seraf neigde 't hoofd
Als ginds een zon wierdt uitgedoofd,
En stelsels op uw wenk verzonken:
Maar toen voor zijn verbijsterd oog
Dees dwaalers in hun kringen blonken,
Toen hief hij vrolijk 't hoofd om hoog.

Toen hieven al uw kindren aan:

„ Gods grootheid is in top gestegen!”

Men hoorde 's hemels harpen slaan,
En geen der Morgensterren zwegen.

Toen andre Waerelden van ver

Het rijzen van deez schoone ster,
De Zon van 't wordent stelsel, zagen,
Verhoogden ze u, der sterren god,
En dorsten 't mooglijk nedrig wagen
Te gisfen naar uw doel — ons lot,

Maar dacht ook een van hun, dat gij

Die zon zo achtloos had ontstoken,
Dat ze uw geduchte heerschappij,
Ten schrik der Heemlen kon doen rooken;
Of vreesden zij, dat uw gezicht,
Naar 't nieuwe stelsel heen gerigt,
Niet meer hun standplaats zou bewaaren?
Neen, nooit mistrouwden ze uw gebied;
Nooit vreesden dit uw hemelschaaren,
En nijdige Englen hoopten 't niet.

Wij

Wij zien — verbaasd — dien Hemel aan
Waar duizend zonnestelsels praalen,
En vraagen, of beneên de maan
Ook uwe gunstrijke oogen daalen.
Ach! zo dit stofjen van uw rijk,
Deze aarde, een drupjen dauw gelijk,
Eens uit zijn loopkring wierd verdreven:
Wat waar 't? Een weinig oeverzand,
Dat, door een dwarlwind opgeheven,
Onmerkbaar wegstoof aan het strand.

Mijn oog, dat op uw grootheid staart,
Verliest zich, aller heemlen koning!
Ik noem u beevend, vorst der aard!
Ik — mooglijk balling uit uw wooning —
Hier, op een stipjen van 't heelal,
Ten spel van 't wisselbaar geval,
De leidsman die wij blindlings volgen:
Of aan een keten vast gehecht,
Waar van ge, in toorn op ons verbolgen,
Uw hand de ontschaakling hebt ontzegt.

Maar ziet de wijze een heldre Zon
En vraagt: van waar is 't licht ontsproten?...

Neen — van uw troon, ó wezens bron!
Hebt ge over 't al uw oog ontsloten.

Zo dringt een lichtstraal van om hoog,
Door 't stroomend licht der sterrenboog;
Dwars door de ontelbre Zonnestralen;
Door d' oceaan van 't wijkend licht
Der sterren die aan 't halfroond daalen:
En voert de Beer ons in 't gezicht.

Ja, Gij die 't aardrijk aan een niet,
In 't eindloos ijdel, hebt gehangen,
Die 't heir der hemelen gebiedt,
Zijt waardig onze lofgezangen.

Gij die van 's waerelds aanbegin,
Den Troon der schone dagvorstin,
Gevestigd hebt tot heil der aarde,
Gij voert ons in haar stralen rond,
En de orde die uw hand bewaarde
Vernieuwd, verrukt het waereldrond.

'k Zal

'k Zal dan niet beeven schoon aan 't zwerk
De zwangre waterwolken zwellen:

Ik weet — zij zullen over 't perk
Door U getekend nimmer snellen;
Schoon ijs en hagel nederstort,
Terwijl de storm verschriklijk word,
Met bliksemfichichten — donderlagen:
Gij werpt uw hagel naar bencên —
Gebiedt de winden u te draagen —
En voert de Donders voor u heen.

Geen Chaös, die in 't ijdel zweeft,
En onzen aardkloot schijnt te naaken,
Waar voor mijn hart mismoedig beeft,
Of hoopeloos een zucht zal slaaken:
Neen, ook die vuur of waterhoop
Kan, in zijn wijdbepërkten loop,
Het oog des Scheppers niet ontwijken;
En schoon ook de aarde beefde en vloodt,
Gods wijze zorg zou ons toch blijken:
Want zij dreef weg toen hij 't gebodt.

Reist dan ó sterren! vrolijk voort,
Geleid door 't eeuwig alvermogen:

Zou 't menschdom door uw schoon bekoord
Met sombre twijfling God verhogen,
Neen hij die al uw heiren wenkt
Ontelbre Sferen 't aanzijn schenkt,
Slaat de oogen neêr op stervelingen,
Die Hij, door vreugde en druk, geleidt
Tot boven uwe wandelkringen.
ó Zalige Voorzienigheid!

Hoe treft me uw groothed, Hemelheer!
De grenzen van de schepping wijken —
't Heeläl keert wis ten bajert weêr —
Het aardrijk is bedekt met lijken —
Hoe beeft de grond — en splijt — en kraakt —
De jongste morgenstond genaakt —
Hen, die het stortend puin ontvloten,
Vernielt het vreeslijk woedend vuur —
De levendige omhelst den dooden,
En wacht de doodfnik der Natuur.

Zo

Zo treft uw hand op d' eigen stond;
 De Zuigling en den Vadermoorder:
 Uw vrind en dien uw wetten schondt;
 De vreedzaame en den rustverstoorder.
 Hoe vrolijk stak men de offers aan,
 Onwetend met uw vloek belaën,
 En badt met opgeheven handen,
 Toen Gij, in uwe gramschap zwoert
 Het volk met de offers te verbranden,
 En ten gerichte nedervoert.

Ginds komt, met vreeslijk krijgsgेरucht,
 De moord en moedwil aangevlogen:
 De onnoozle, die geen vijand ducht,
 Waant door verbeelding zich bedrogen:
 Maar vuur en zwaard en woest gefchal
 Verkeeren 't stil en vreedzaam dal
 In een tooneel van ijslijkheden;
 De dwingland komt — Hij ziet het aan,
 Werpt outers op; en voor zijn schreden
 Strooit elk verdrukker roozeblaën.

Daar volgen pest en hongersnood

De ontmenschte moorders op de hielen;

Terwijl uit 's aardrijks vruchtbren schoot

Verwoestende ongedierten krielen :

't Geen hier dat vreeslijk heir verteert,

Word ginds door tweedracht omgekeert;

Daar zijn de Rechters zelfs godloozen :

Wie deugd en plicht en wet veracht

Is lieflijk in het oog dier boozen,

Voor wien de Deugd in ketens smacht.

Nochtans verheft zich 't heilgeloof

Stoutmoedig boven 't puin der aarde,

En juicht den kreet der wanhoop doof;

En troost hem wien Gods recht vervaarde;

't Geloof dat ceuwen rugwaards ziet

Van waar de bron der wrake vliet,

Om misdään zelf in 't hart vergeten

Aanbid de wraak des heil'gen Gods,

Ja durft die wraak rechtvaardig heten,

't Geweld der gauscher aard ten trots.

Wan

Wanneer de Zon des morgens rijst
Met dikke nevelen omtogen,
Zijt Gij het die uw magt bewijst,
Gij wenkt — de nevelen zijn vervlogen;
Maar — sneller dan dien morgen damp,
Verdrijft Gij d' algemeenen ramp.
O Blij vooruitzicht! vast vertrouwen!
Ik zat, stoutmoedig op mijn lot,
Dit treurtooneel gerust aanschouwen,
Want hij, die de aarde richt, is God.

Ja! Hij die de aarde richt — wiens troon
Op 't heilig recht is neêrgezonken,
Veracht de trotsche waereld goôn,
Die 't schuldloos volk in ketens klonken;
De tijd zij 't perk der dwinglandij,
En spreek den noodsten booswicht vrij;
Gij, de Eeuwige! wien duizend jaaren
Niet meer zijn dan een' enklen dag,
Zult de onschuld eenmaal vrij verklaaren,
En toonen uw geducht gezach.

P R I J S V A E R Z E N .

Zo dan mijn oog eens moedloos schreit
Om 't dwaas gewoel der stervelingen,
Ik zal 't, om uw voorzienigheid,
Verwislen met een vrolijk zingen:
Want Gij die 't eene volk verneêrt,
En 't andre met uw gunst vereert,
Doet beider werking famen vlocien :
Het onderling geluk der aard —
Der wezens die uw lof doen groeïen,
Is 't godlijk doël, uw grootheid waard.

Wie is hij, die het slingrend schip
Dat nu ten afgrond dreigt te vaaren,
En dan weêr tegen rots of klip
Te morslen, door den drang der baaren,
Die, als door 't vreeslijk luchtgewest
De stormen, stormend voortgeprest,
Vercend op 't weêrloos vaartuig woeden;
Ten trots van al 't geweld der Zee;
Voor 't aaklig stranden kan behoeden,
En veilig voert op stille reê.

Is

Is Hij, hij die den storm gebiedt,
De baaren op zijn wenk doet rijzen;
Is Hij die zelfde God dan niet
Dien wij als Koning éer bewijzen?
Al neigt het Vaderland ten val,
't Is God, wiens arm het schraagen zal,
Indien wij op zijn wondren letten:
Hij redt het land, op 's Volks gebeên,
En, wie ons dreigen te verpletten,
Hij drijft hen als een stoppel heen.

Gij oude volken die wel eer
Uw' Leidsman volgde op donkre paden,
o, Dat mij uw geschiednis leer'
Te rusten in Gods wijze daaden:
Gij waart het, Isrel! dat Gods hand
Met wondren voerde in 't heilig land,
Door magtiger dan Gij bezeten,
Daar greep een beeving Gods hen aan:
Zijn kracht deet hun die kracht vergeeten
Die u had kunnen nederflaan.

Maar

Maar Gij, geloofdet ge ook in God
 Toen ge uwe onnoozle huwlijkstelgen,
 Op Faraos ontmenscht gebod,
 Door nijl gedrochten in zaagt zwelgen?
 Gewis, gij had uw dood geschreid —
 Maar steunde op Gods voorzienigheid,
 Die uw verlosser zou bewaaren;
 De schoone Mozes lag in 't riet,
 Ten prooi van de eige doodsgevaaren:
 Maar 't Nijlgedrocht verslondt hem niet.

Wel aan, Gij! die, uw God versmaadt,
 U stout in zijn gebied durft waagen,
 Klim op zijn troon — verdelg het kwaad,
 En doe niet eenen stervling klaagen:
 Zet vrij uw Izis op den troon,
 Vereer haar als het hoofd der Goon,
 Die niets dan wellust schenkt aan de aarde:
 Vloek d' eersten Vader — vloek zijn val —
 Daar hij u niets dan rampen baarde,
 En wellust heersch' — beheersche 't al.

Ik zal, van 't eigen heil beroofd,
 Daar de eige rampen mij omringen,
 Den val van dat strafwaardig hoofd,
 Met eerbied voor mijn maker, zingen.
 Zijn val — de val van 't aardsch geslacht —
 Heeft duizend wondren voortgebracht,
 Daar ze ons Gods wijsheid doet beseffen:
 Ja, trotsche! zie de heilzon aan —
 Zo hoog kan ons dien val verheffen:
 Want God heeft voor de schuld voldaan,

Aanbidt, o Volken! ja, aanbidt
 Dat eeuwig onbegrijpelijk weezen,
 Dat boven 't rond der aarde zit:
 Zijn rijks bestuur zij hoog geprezen!
 Vereert, vereert dien Vorst, die 't goed
 Zelfs uit het kwaade ontspruiten doet;
 Vereert hem in zijn straf te draagen,
 Aanbidt als hij een dwingland spaart;
 Zwijgt als een Volksvrind word verflagen:
 Want God regeert met wijsheid de aard.

De

De vreemdling, die zijn land verlaat
 En andere oorden op gaat zoeken,
 Zal die de wetten van een staat,
 Dien hij niet kan doorgronden, vloeken;
 En ik, kortzichtig vreemdeling,
 Die ook de wetten Gods ontving:
 Maar wetten die 't heelal verbinden,
 Wier grenzen 't englenoog ontvliên —
 Zou ik mij immer onderwinden
 't Ontwerp diens Konings door te zien?

Neen, waar der eng'len denkkraacht suft —
 Waar Gabriels verstand kan dwaalen,
 Daar wil geen sterfeling, hoe wuft,
 Dat hem Gods doel in 't oog zal stralen;
 Geen Zuig'ling kan aan 't moederhart
 Meer vrij — meer onbezorgt voor smart
 De wisling van den tijd verwachten,
 Dan hij die door al 't duistre heên
 Zich veilig in Gods rijk durft achten,
 En goedheid ziet op al zijn treên.

Wie

Wie voert mijn Zangster — wie mijn zang,
 Tot daar de Morgensterren zwegen,
 Toen alles in een dichten draag,
 Van donkre neveln was gelegen?

Wie voert mij door die neveln voort,
 Tot daar het licht der eeuwen gloort,
 Waar niet dan God is aan te treffen?
 Is 't niet uw kracht die mij geleid,
 Die mij Gods grootheid doet beseffen,
 Geloof in Gods Voorzienigheid!

Ja! Niets dan Godheid tref ik aan,
 Maar vol van liefde — vol van zorgen,
 Laat ons verrukt de Citers slaan,
 Als de Eng'len in den eersten morgen!
 Mijn Zang verhef dien God — zijn lof
 Rijs hoger dan het hemelhof —
 Dien God, die eer 'er sterren blonken,
 Die, eer hij de aard heeft voortgebracht,
 Toen ik nog lag in 't niet verzonken,
 Aan mij met zo veel goedheid dacht.

Ja, goedheid die veel hoger stijgt,
 Dan sterflijke oogen immer zagen;
 Waar van mijn zang met eerbied zwijgt,
 Tot mij der eeuwen dag zal dagen.
 Waar van mijn hart de kracht gevoelt, —
 Wier vreugde mij door de ad'ren woelt —
 Die toen mij 't aanzijn wierd gegeven —
 Toen ik aan 's Moeders borsten lag —
 Het oog gevest hieldt op mijn leven,
 En houdt tot aan mijn jongsten dag.

Gij zijt het, die mijn vroege jeugd
 Veel ted'rer dan de teerste Moeder,
 Geleid hebt op het pad der deugd,
 En nog geleidt, o Albhoeder!

Ik dwaalde dikwils van U af,
 Doch als ik beefde voor uw straf,
 Zaagt gij mij aan met vriendlijke oogen:
 De voorspoed lachte waar ik ging,
 Uw zegen ruste op al mijn pogen,
 ó Dat uw naam slechts lof ontving!

Zou

Zou ik niet bloezen . . . ja dien lof
U, Bron van mijn geluk, zo waardig,
Heb ik gewijd aan 't nietig stof,
Dat vond mijn offers altijd vaardig:
Zo zag weleer 't verblind geslacht,
De sterren opgaan in heur kracht,
En boog zich voor die sterren neder;
Zo boog het zich voor 't voedend kruid,
Of voor den hoog getopten Ceder,
Daar al wat is uit U ontspruit.

Maar, 't dankend volk verrukt mijn oog,
't Geluk strooit bloemen voor zijn schreden —
Wel aan! wij heffen 't hoofd om hoog,
Omringd van aardfche zaligheden;
Gods Englen zien 't met blijdfchap aan,
Als wij de hand aan 't speeltuig slaan,
Ons lofied, rijst met hun ten hemel:
Dat juichen floord de Godheid niet,
Die de oogen vest op 't aardfch gewemel,
Zij hoort de blijdfchap en 't verdriet.

P R I J S V A E R Z E N.

Ja, ook 't verdriet, en Gij — gij weent,
 Verdrukten! staakt uw jammerklachten,
 Of vond ge uw vaders hart versteend,
 Geen Englen die uw leed verzachten?
 Dan, schoon uw oog van traanen vliet,
 Voldaan indien Gods wil geschied,
 Verlenging van dat leed te vragen,
 En daar U snooden tegentreên,
 Te rusten in Gods welbehagen,
 Dit — dit leerde U 't geloof alleen.

Geen, dwaaze die op roozen tred.
 Vervoere uw hart tot booze daaden —
 De slangen rijzen eer hij 't weet,
 Verschriklijk uit die roozebladen.
 De wellust die zijn hart verlaagt,
 Verfier de ketens die hij draagt,
 Nooit moeten ze uw gemoed bekoren —
 Hij schroom' die 't stof ten toevlucht heeft,
 Maar wat zou uwe rust verstoren,
 Uw vader — uw beschermer leeft.

Hoor

Hoor ginds door armoede afgekwijnd,
Een weduw met haar kindren zuchten,
Daar zelfs geen straal van hoop verschijnt,
Bij 't rijzen van haar ongenuchten:
Offchoon zij in dien bangen nood,
Haar kind'ren om een weinig brood,
Elkandren 't leven ziet benijden;
Offchoon haar strengen schuldheer vloekt,
Geen stervling haar vertroost in 't lijden,
Zij heeft haar hart in God verkloekt.

Zij hoopt — maar hoe, zal Lechis dal,
Voor haar 't verborgen nat doen vlieten?
Of zal haar hand een waterval,
Uit barre rotfen voort doen schieten?
Zal God het roofgediert' gebien,
Door vog'len haar van spijs voorzien?
Zal haar Sarepta's wonder sterken?
Neen, maar zij hoopt op d' eigen God,
Die duizend midd'len saam doet werken,
Ter wending van ons treurig lot.

De zon staat op zijn wenken stil;
 De sterren in hun wandelkringen,
 Volbrengen zijn geduchten wil,
 En strijden voor zijn lievelingen;
 't Vernielend vuur verliest zijn kracht;
 Hij dringt de waten saam met magt,
 Dan wandlen ze op de ontroerde baaren:
 Maar 't stofjen weemlende in 't verschieft,
 Ontwijkt den God der legerfchaaren,
 Het grootsch ontwerp der almagt niet.

Toen vroomme Jozef, wreed verdrukt,
 Onschuldig in den boei geflagen,
 Weer aan die boei moest zijn ontrukkt,
 Volbracht een droom Gods welbehagen:
 Licht dacht een tedre Israëliet:
 „Jehovah schraagt zija gunstling niet”.
 Toen hij de onnozle zag begrimmen;
 Maar — aller boozen haat ten trots,
 Deedt Jozefs val 's volks luster klimmen,
 Naar 't groots ontwerp des wijzen Gods.

Dat

Dat vrij zich aarde en hel vereen,
 Wat vijand zou hun ziel vervaaren?
 Zij staan in 't strijdperk nooit alleen,
 Daar de Englen Gods zich om hen schaaren.
 Het kwaad dat rustloos in hen woelt,
 Hun geest verwacht — hun val bedoelt,
 Word door zijn arm de kracht ontwongen;
 De vorst des afgronds grimt hen aan,
 Doch word door de eige kracht bedwongen,
 En kan hen in geen ketens slaan.

Wel aan dan, met een rustig hart,
 De reis voleind naar 't eeuwig leven;
 Ontspringt ons oog een traan van smart,
 't Geloof doet ons toch voorwaards streven:
 Maar nimmer voer de holle zee,
 Ons met haar woeste golven meê,
 En vinde ons werkloos in haar woeden:
 Neen, hoe de golven hooger gaan,
 Hoe meer die Leidsman ons behoeden,
 't Geloof de hand aan 't roer zal slaan.

Altoos volijfrig, groot van geest,
 Volbrengen wij Gods welbehagen,
 En wie voor laage dwangzucht vreest,
 't Is Vrijheid daar wij roem op draagen,
 De Vorst die voor ons welzijn waakt,
 Wier rijksg gebied ons heil volmaakt,
 Begeert geen liefdelooze slaven;
 Maar elk vrijwillig onderzaat,
 Vereert — verrijkt Hij met zijn gaven,
 Is hij een' sterken toeverlaat,

Is dan nog de Aarde een traanendal,
 Waar zwarte zorgenheiren zweven,
 Daar wij verslaapt aan 't wuft geval,
 In eeuwige vertwijffing leven;
 Waar met een achtcloozen tred,
 De dood zijn ijzren voeten zet,
 Zijn pijlen zonder doelwit vliegen;
 Waar de inspraak die ons 't leven gaf,
 Den eed des hogen Gods kan liegen,
 Aan ons en onzer vrienden graf?

Tuig,

Tuig, gij die in een somber uur,
 Op 't graf van dierbre dooden klaagde,
 Daar 't troostvol lagchjen der natuur,
 Zelfs aan uw lijdent hart mishaaide.
 Toen gij in uw vervoering dacht:
 „Geyloekt zij dien gehaaten nacht
 „Dat ik, ellendling, wierd geboren!”
 Daar gij en tedre Gade en Kroost,
 In d' eigen grafkuil zaagt verloren,
 Van waar rees u weer kalnte en troost?

Ja liefde perst ons traanen af,
 En klachten die natuur verschrikken,
 'k Zie nochtans op der vaders graf,
 De moeder door haar kroost verkwikken:
 Zelfs 't wicht dat aan haar boezem speelt,
 vertroost haar met zijns vaders beeld,
 En schreit als om haar leed bewogen:
 Maar, zegt ze, God die 't lijden geeft,
 Zal immer onze traanen drogen,
 Der weezen God en Vader leeft.

Hij leeft — hij die 't geweld des doods,
 De hel heeft uit de klauw gewrongen;
 Hij word van ons in 't felst des noods,
 Bij 't gapend graf, Triumf! gezongen.
 De dood richt vrij zijn killen troon,
 Op duizend duizenden van doên,
 't Vertrouwend hart belacht zijn grootheid:
 De dood staat machteloos voor God —
 Ijkt brullende in den arm der snoodheid:
 Maar lacht ons aan met heilgenot.

Ja! Hallelujah! als de dood
 Voor mij zijn woesten kerker opent,
 Vlieg ik mijn vader in den schoot,
 En blijft op zijne goedheid hopen.
 Van daar zie ik vertrouwlijk neêr,
 Op 't graf, en geef Jehovah eer,
 Hij zal mijn sluimrend stof bewaken.
 Ja! Hallelujah! door zijn kracht
 Dat stof eens uit zijn banden flaken:
 Al 't Schepfel loov' zijn Oppermacht!

*Seek virtue, and, of that possess,
 To Providence resign the rest.*

GAY.

DE

D E
I N V L O E D
VAN EEN
V A S T G E L O O F
A A N D E
V O O R Z I E N I G H E I D .

'T WELK WAERDIG GEKEURD IS OM
GEDRUKT TE WORDEN.

11

HOOFDINHOUDE VAN HET VOLGENDE DICHTSTUK.

Na eene korte inleiding, en eenige toepasselijke bespiegelingen, over de goddelijke Voorzienigheid, zoo als die, in alle hare daden, de verhevenste kenmerken van liefde ten toon' spreidt, gaet de Dichter over ter beschouwing' van een' Mensch, die, uit den zetel van een ingebeeld geluk gestooten, gedompeld werd in de uitterste ellende, maer, in dien staet' des jammers, de bestiering eener weldadige Voorzienigheid erkennende, door den invloed van een verzekerd geloof aen hare bestelling, een waer genoeg, het hoogste toppunt des tijdelijken geluks, smaken mag. Waer na de Dichter de invloed van zulk een geloof, in de onderscheiden betrekkingen en omstandigheden, waer in stervelingen, op dit toneel des menschelijken levens, geplaetst en werkzaam zijn, kenschetst: vervolgens, uit de gewijde rollen der oudheid, treffende voorbeelden van gelukkige wezens aenvoert, die met een vast geloof, aen de Allesbeschikkende zorg van den Vader des menschedoms werkzaam, door geduchte uitwerkse- len der goddelijke Voorzienigheid, tegen gevaren beveiligd, of uit dezelve gered zijn — waer door de Dichter aenleiding vindt, om in de gelukkige bevestiging der Vrijheid, in ons Vaderland, trots de hevige aanvallen

van

van een' gehaten Dwingeland, den invloed, van een vertrouwend geloof aen de Voorzienigheid, in de harten onzer dappere Voorvaderen, te bewonderen. — Na welk kort tafreel, de Dichter zijn stuk, met eenige toepasselijke aenmerkingen, en eene toewijding aen het Kunstgenootschap, besluit.

Men heeft begrepen, dat Voor- en Tegenspoed (dat toch alles, wat geluk of ongeluk heet, insluit) de hoofdtrekken, in de behandeling' van dit onderwerp moesten uitmaken; anders had dit vers, door in bijzonderheden, als verlies van Goederen en Naestbestaenden, enz., uitte-weiden, tot eene aenmerkelyke grootte kunnen uitdijen.

DE
I N V L O E D
VAN EEN
V A S T G E L O O F
A E N D E
VOORZIENIGHEID.

Aenbidlijk God! het bevend lied
Eens worms beftaet uw magt te prijzen —
Men leert op aerd de tonen niet
Die Serafs voor uw' troon doen rijzen! —
Ik ijl, fchoon aen het ftof geboeit,
Daer 't hart van heilig Zangvuur gloeit,
Uw trouwe Voorzorg, dankend, tegen,
Die in de fchepping heerlijk prijkt,
En 't al, gelijk een daeuw, of vroegen Zomerregen,
Met froomend heil verrijkt!

Gij

110 P R I J S V A E R Z E N:

Gij hebt, toen Ge alles hebt ontwonden

Wat uwe hand heeft voortgebracht,

't Heelal aen orde en wet verbonden,

Door drukking, zwaarte en aantrekkragt. —

De Zonnen, die in 't ijdel zweven —

De worm, die in het stof moet leven —

Het ondie, wriemlende in het slijk —

Uw wakend oog slaet alles gade! —

God! — de Seraf en de made

Zijn, in hun standkring, even rijk! —

Gij hebt de teugels van 't Heelal:

Dat moet U hulde en eer bewijzen. —

Gij vormt de bergen tot een dal,

Doet dalen weér tot bergen rijzen! —

Het sterrenheir — ja, de afgrond heeft,

Wanneer uw magt bevelen geeft! —

Beroert Ge — elk zwijmt in 't stof ter neder —

't Ontstoken vuur des dampkrings woedt —

Daer de aerdkloot — bevend — loeit! — maer, stilt uw almacht

't Drijft in een' kalmen vloed? — (weder,

Durft

Durft zich een Vorst, die legerwagten,
 Voor 't grootsch paleis, ten lijffchutt' zet,
 Met kroon' en zetel' veilig achten,
 Schoon 't loos verraed zijn pijlen wet: —
 Hoe veilig hij, die, neérgebogen,
 Zijn lot beveelt aen 't Alvermogen,
 Daer de Almagt om zijn sponde waekt,
 Die, met zijn kind, als vader, handelt,
 Die op der winden vleuglen wandelt,
 En donders tot zijn wagens maakt! —

Onleëgbre troostwel, in den drukk'! —
 God zet, o Mensch! op alle uw daden
 Den stempel van het hoogst geluk: —
 Geen onheil kan u immer schaden. —
 Schoon 't ijslijk wraekvuur adders broei',
 En 't onweêr der vervolging loei',
 De pijlen van uw hatren snorren,
 Gij blijft uzelfen steeds gelijk —
Ge eerbiedigt God — en zijt (daer ze allen rustloos morren)
 In voor- en onspoed' rijk! —

Rukt aen, verheven stervelingen!

Reist vrij de beiden polen rond,
Ziet aen den Noordäs flikkeringen,

In 't Zuid' een' blijden morgenstond:
't Gewapend oog doorzoek' Gods werken, —
't Getuige, of niet in elk de merken,

De goedheid van den Schepper speelt —
Getuig, wat min zijn' boezem griede —

Neen — zwijg — 't Heeläl roept uit, dat liefde

De grondtrek is van 't Godlijk beeld! —

Verheven — Godlijk Albestel!

Zoo vaak verächt van vuige wormen —

Wij maken de aerde tot een hel —

Gij wilt die tot een' hemel vormen! —

Mijn oog, verheven Majesteit!

Kan — mag — in uw Voorzienigheid,

De trekken eener moeder lezen,

Wie teedre liefde 't hart beving: —

Ja — ja — goeddadig Opperwezen!

't Heeläl is toch haer' zuigeling! —

Dan —

Dan — 'k wend het oog naar gindsche drèven —

Ik ij door 't sombre demmenwoud,

Waer sefiers van genoegén zweven,

-Het waer geluk een' tempel bouwt. —

'k Ben in dees vrije streken veilig. —

Hoe grootsch — hoe heerlijk — zalig — heilig! —

-Toont de onschuld hier haer' eersten blos! —

Zijn 't menschen die deez' oord bewonen? —

Of Englen, die hun hemeltroonen

Een poos verwisslen met dit bosch? —

— O Eden! vol van zaligheid!

Is dan dees oord den Hemel' nader?

Elk noemt de hoogste Majesteit

Zijn' God — zijn' Schepper — Heer en Vader.

Hier toont natuur haer eerste jeugd! —

Ik zie, op elk gelaet, de vreugd,

Het zuiverst vergenoegen leven —

Dat voel ik, in deeze englenwijk',

Door heel mijn aenzijn — Godlijk — zweven!

'k Ben, in genieting', zalig rijk! —

'k Zag Steden, in wier grootfche wijken,

Een tijgersrot, in menfchenfchijn',

Het al deedt fiddren en bezwijken,

Herfchappen in een Zandwoeftijn: —

'k Zag trotsche muren, stout verheven,

En zuilen, wie geen storm deedt beven,

Neêrplofften, door der boozen magt; —

Die ook, van bloed en tranen dronken,

Bedolven, onder 't puin verzonken,

Ten vloek' voor 't fchandlijk nageslacht! —

Verruklijk Oord! ontvang mijn groet —

Een plekje van uw heilige aerde

Te drukken met mijn' fchaemlen voet,

Is van oneindig grooter waarde —

Dan, in de Koninglijke zael',

Bij 't leêgen van een vol pokael,

De zege van 't geweld te vieren: —

Daer wordt der deugd' een' ftrik gefpreid,

Daer klatren valfche loffauwriren —

En hier is alles — Zaligheid! —

Maer

Maer hoe! — heeft dan het Alvermogen,
 Wiens stem eens Eden siddren deedt,
 Deez' oord dien eersten vloek' onttoogen? —
 Of faelt de Godheid in haer' eed'? —
 Neen — eerder zou 't Heeläl bezwijken —
 De sterren uit hunn' loopkring' wijken...
 Dan — welk een Grijsaert zie ik staen —
 Hij nadert mij, met mannenchreden;
 Zijn mond zal mij 't geheim ontleden —
 Daer vangt hij, dankende, aen:

Gelukkig Vreemdeling! zijt welkom in dit woud,
 Hier zweeft de vreugd, op zijden wieken,
 Hier heeft het waer geluk voor mij een' troon gebouwd,
 Hier mag ik Edens geuren rieken.
 Ik, in een' vrijen oord', uit aedlijk bloed gesproten,
 Was rijk in geld' — maer arm in deugd' —
 Bemind — gevreesd — van mijn natuurgnoten,
 In 't rijpen van mijn lentejeugd'; —
 Ik zag mijn schat vermeerdren reis hij reis,
 'k Mogt, in den raed', naest Goden, pralen,

En dronk den wijn, uit Koninglijke schalen,
 In 't vorftelijk paleis;
 Van zorgen onbewust, konde ik mijn wenfchen boeten —
 't Was alles pragt en majefteit —
 'k Gebood flechts — en 't geluk was aen mijn voeten —
 Nooit heeft natuur me een' eifch ontzeid. —
 Maer... o! genaê — weldadig Alvermogen! —
 Het gaêloos — Godlijk — Albestel
 Was, dolend fterveling! in mijn benevelde oogen,
 Een niet — een waterbel! —
 Een los geval ontmaegde reden! —
 'tk Zonk in een' draeikolk' van verdriet —
 Een open poel van nare afgrijslijkheden, —
 Ik dacht het al te zijn — en was — een weemlend niet! —
 Zoo gaet het hen, die de Oppermagt trofseren —
 o! Dan verkeert heel de aerde in een woefstijn! —
 God keert zich tegen hen, die anderen regêren, —
 Maer — flaven van hun driften zijn. —
 De donder van Gods wrack plofte al mijn groothêid neder —
 Mijn fchat verzonk in 't flijk —
 Maer — God! — 'k aenbid — ik vond mij zelven weder —
 'tk Was arm — maer gaêloos rijk! —

Ge-

Getroffen door erkentenis,

Kroop ik — een worm — den troon der Almagt' nader —
Aenbad Gods wijs bestel — en vond in Hem een' Vader,

Wiens magt van alles 't roerfel is.

Toen was de glans van 't Hof, uit ijden waen' geteeld,

Het Koninglijk vermogen,

De Vorstelijke gunst, in mijn verhemelde oogen,

In steê van waer geluk — een louter schaduwbeeld. —

Bewust, dat onder vorstelijke daken

De zwarte hel een' zetel sticht,

Wen ingebeelde magt het Albestuur durft wraken,

En buiten 't redenspoor haer trotsche gangen rigt,

— Koos ik, voor 't Hof, de stille dreven —

Met God alleen — vond ik een' balsam voor 't gemoed —

'k Heb toen, op gindsche hut, met eigen hand', geschreven:

„ 't Is goedheid wat een Vader doet”. —

Nu weet mijn teeder hart wat vergenoegen zij: —

'k Dacht, bij den troon, het waer geluk te omringen,

En zag de bron van alle zegeningen,

Al te onbedacht, voorbij! —

Nu zwelt mijn kloppend hart, voor ieder gunstbewijs: —

De erkentenis aen 't zorgend Alvermogen

Perst mij cen' vloed - een' dankbrenvloed - uit de oogen; —

Heel de aerde is mij een paradijs! —

Geen tegenheid kweekt ooit de wanhoop aen —

Geen voorspoed doet mij God verzaken; —

Of, trotsch, zijn wijze schikking laken: —

Wat de Opperwijsheid doet is altijd welgedaen.

Wee hen, die, stout, eene Oppermagt trotséren! —

Ze omärmen, in hunn' waen', een ingebeeld geluk; —

Maer zij, die 't Gods bestuur, in voor- en onspoed', eeren:

Hun heil groeit in den drukk'.

Zoo kan een donderslag den hoogen eik verpletten —

De bliksem 't grootsch paleis vertéren, als een riet —

Een lociende aerdschok bergen zelfs verzetten —

Maer 't schaemle hutje treft ze niet! —

Triumf! — wat onheil mij bejegen —

Wat heil mijn voorspoed bloeijen doet —

't Is, onder 't wakend oog der Godheid, alles zegen —

En wat het kwaedste schijne is dikwerf 't hoogste goed. —

Besturer van der schepslen lot!

'k Zie u, op alle uw daën, het merk der wijsheid drukken

'k Begin — en eindig in verrukken! —

Waerheênik de oogen sla — 't is alles — alles — God! —

God —

God — groot tot in de oneindigheid! —

(Waer is de grenspael van uw wezen!)

God — liefde waer uw Voorzorg leidt —

Op rozenpaën of distelwegen! —

Ik vrees met U geene aerdsche wildernis —

't Geloof, dat Gij regeert, schenkt duizend zaligheden —

En maekt deze aerde een ander Eden,

Waer in uw volheid alles is! —

Hier zwijgt de Grijsaert — vol gevoel,

Aenvaert mijn hand het speeltuig weder —

't Hijg, Dichters! naer uw heerlijk doel

Spoei vrolijk voort, mijn blijde veder. —

Mael nu, voor de oogen van 't Heeläl,

Met kragt' van tael' en hemelvall',

Wat invloed ons 't geloof kan geven,

't Geloof aen Gods Voorzienigheid,

Dat rozen van geneugt doet op de kaken zweven —

Een' hemel voor een hel bereidt.

't Getroffen hart stort dankbre tranen —

't Verheugt zich in uw stralend licht,

o God! die boven starrenbanen

Den zetel van uwe Almagt' s'icht! —

Het enkle denkbeeld, Heer der Heeren!

Dat Koningen door U regéren,

Dat op uw' wenk deez' aerdkloot dracit,

Verrukt mij in bespiegelingen —

Doet me in den grootsten staetsform' zingen,

Daer stille hoop haer' scepter zwacit.

't Vertrouwen, godlijk Alvermogen!

Gevest in uw Voorzienigheid,

Heeft nooit die stille hoop bedrogen,

Die de onschuld tot haer' redder leidt.

Ze is veilig in uw Vaderhoede,

Hoe ook de nood- de doodstorm, woede,

En 't eerloos hart haer schuldig waen' —

'k Zal, zegt ze, in vollen luister blinken;

— Mijn vijand, aen mijn' voet, verzincken: —

De naem der boozen zal vergaen. —

De

De Heiden moge een noodlot leeren: —

Hij kniel', vrijwillig, onder 't juk; —

Maer zij die 's Hemels voorzorg eeren —

Hun zaligheid groeit in den drukk'. —

Doet eens de zon van heil heur stralen

Op 't zalig hoofd diens stervlings dalen,

Zijn hart gloeit van erkenteniss': —

't Gewijde danken doet hem weenen —

Dat stroomt door heel zijn aenzijn henen,

Daer rein gevoel het offer is! —

En, trekken donkre — zwarte — wolken

Een floers voor zijn gelukkig lot —

Zijn oog ziet, door die donderwolken,

De wijze schikking van een' God.

Of, heeft de bange smert zijne oogen

Met dikke nevelen omtogen,

Nooit door de wanhoop aengeport,

Voelt hij zich vriendlijk, Godlijk, leiën,

't Zij hij van bittren rouw' moet schreien,

Of uit erkentniss' tranen stort! —

Zoo

Zoo schept, uit donkre, nare, nachten,

Dit heilgeloof den blijdfen dag; —

En doet die dag weêr d'avond wagten —

Hij weet waer op hij hopen mag. —

Verdoolden! die in 't ijdel zweven,

Ziet hier den flagboom opgeheven,

Den weg tot waer geluk gebaent; —

Of kan dit heil u niet bekoren,

Dan zult ge in eigen bloed verfmoren.

Schoon gij uzelv' gelukkig waent. —

o God! ik voel mijn' boezem zwoegen! —

Groot, onberekenbaer verfchiet

Van heil! — van wezenlijk genoeg!

Van vreugd', waer 't oog geen eind aen ziet!

o Mensch! van welk een' ftaet' ge u rekend, —

Wat perk voor u zij afgetekend! —

Gods Voorzorg heeft haer fchatten veil —

Zij fchikt den loop der hemelkringen,

Zoo wel als 't lot der ftervelingen.

o! Die erkentnis is uw heil! —

Die

Die doet de borst des Helds ontbranden, —

Hij vliegt, vol moeds, ten strijdperk in,

En wagt de zege uit hooger handen,

Dan van der strijdren vrijheidminn'. —

Zij kan den dwang — 't geweld — trotseren —

Doet aerdſche Goden regt regéren, —

Vormt in de raedzael' mannaetael, —

En 't zij ze zwichten — zegevieren —

Hun deugden zijn hun lofauwrieren —

Hun neêrlaeg is een Zegepraël! —

Zij die, gewijd, ten kanfel' ſtappen

Door zulk een' invloed aengevuurt,

Zijn rijk in blinkende eigenschappen,

Daer 't heilgeloof hun gangen ſtuurt. —

En, worden zij, in donkre tijden,

Schoon uitgeleerd in 't geestlijk ſtrijden,

Gehoond — vervolgt — beſpot — geſmaed —

Zien zij de zon huns voorſpoeds zinken,

't Is om, met ſchooner glans' te blinken,

Ten trans' van Kerk- en Burgerſtaet'. —

Bewust

Bewust hoe 't zorgend Alvermogen
 Steeds de onschuld uk haer boeijen slaekt,
 Zijn zij, naer welk een oord getogen,
 Ook veilig, daer hun Koning waekt. —
 Ja, treedt hier toe, o stervelingen,
 Gedrukt — geprangd — door folteringen,
 Waer 't eerlijk — 't brave — hart van ijst —
 Denkt, waer ge ook troostloos heên moest wijken,
 Dat daer, gelijk in andre rijken,
 Ook de eigen zon des hemels rijst. —

Zoude u een trotsche vijand dooden! —
 Hij lokke u, vleiende, in zijn net, —
 Maer gij belacht den waen diens snooden,
 — Wiens hand uw' voet' een' valstrik zet. —
 Bewust dat ge ook, hoe lang 't moog' dralen,
 Althands in 't eind, zult zegepralen,
 En hoe 't ook keere, of zwaeie, of ga,
 Kan niets 't vertrouwend hart ontrusten; —
 Al waert'ge ook aen Afrikes kusten,
 — Gij zijt uw' Redder even na. —

Al zwoeft ge in Bosfchen, Wildernisfen, —
 Dit-bare u kommer noch verdriet; —
 Al moet ge er Vrienden, Magen, misfen —
 Gods trouwe Voorzorg mist ge er niét! —
 Het denkbeeld, dat de God der Goden,
 Schoon fchepfels naer den afgrond vloten,
 Of voeren naer de fterrenbaen,
 Hun gaden flaet, aen allen zijden,
 Dit moog' den booswicht 't hart doornijden —
 Maer u — u voert het balfem aen! —

Zie daer, in fmert' geluk te fmaken —
 Te vreden met zijn deel — zijn God,
 Den grooter Gever, groot te maken,
 Als fchutsheer van der fchepslen lot —
 Hem onderworpen, vrij te leven —
 In vreugde of drukk', Hem eer te geven, —
 Bewust dat Hij in liefde denkt,
 Vertrouwen, met een oog-naer boven —
 Zie daer — wat invloed ons 't gelooven
 Aen 's Hemels wijze voorzorg fchenkt. —

Mijn

Mijn hand, ontrol gewijde bladren,
 Sla nu der eeuwen Heilboek op —
 Vertoon de hoop — de troost — der Vadren,
 Op mesthoop — berg en heuveltop! —
 Een Job, in blijde voorspoedsdagen,
 Kan 't merk van dankerkentniss' dragen —
 Is, in den onspoed', zich gelijk: —
 't Bekropte hart ontsluit zich teeder:
 „ God gaf — maer eischt die giften weder”. —
 Is Job niet, op den mesthoop, rijk? —

Zie hier een teedre Moeder beven —
 Haer kind — van tranendaeuw' doorweekt,
 Den nijlvloed' tot een' prooi gegeven —
 Maer bij den Koning opgekweekt! —
 Zie 't eigen wicht, in mannenjaren,
 Op Gods alwijze voorzorg staren,
 Aen de oevers van het roode meir —
 Zie 's vijands wapenknegten blinken —
 Daer Isrel trekt moet Faro zinken! —
 Wat zegeprael voor Mozes heir! —

Wordt

Wordt Jozef, eerst den moord ontkomen,
 Een slaef — ten Kerker wreed gedoemd —
 Straks wordt hij naest den Troon genomen,
 De tweede zelfs in 't Rijk genoemd. —
 Zie Abraham ten bergtop spoeien —
 Zie teedre Vadertranen vloeien —
 Daer ligt zijn Izaak uitgebreid: —
 Ja — de Offraer slaet, vertrouwend, de oogen,
 Ontfermend — Godlijk — Alvermogen!
 Alleen op uw Voorzienigheid! —

Sla nu het oog naer gindsche velden,
 Hoe trotsch een wrevel vijand smael',
 Een Gideön, met weinig helden,
 Bevecht voor Isrel zegeprael. —
 Hoor Simfon, in den Kerker, klagen,
 Zie hem den vloek der wellust' dragen —
 Maer volg hem ook in Dagon's Koor,
 Ook daer bewaekt hem 't Alvermogen;
 't Vertrouwen houdt hem opgetogen,
 En 't heilgeloof brengt wondren voor. —

Dat doet, vol moeds, op doornen stappen —

Een Saul woede op Jesfes zoon,

Een David, in zijn ballingschappen,

Blijft David op den troon. —

Vervolging moog' haer pijlen wetten,

Dreige alles, met één wenk, te pletten —

De Godheid rukt dien dwang op zij' —

Zij zal 't geweld zijn' prooi ontwingen —

Ze spreekt — gebonden Jongelingen

Gaen, in den heetsten vuurgloed', vrij. —

't Vertrouwen, Godlijk Opperwezen!

Dat zich op uwe Voorzorg grondt,

Kan vijgen — zelfs van distlen, lezen —

Vindt spijzen in der raven mond. —

Dat kan, voor trouwe Godsgezinden,

Den wreedten muil der Leeuwen binden,

Trotseert den dwang — de magt der hell' —

Doet onderdrukkers ijzen — beven —

En, in den eigen vloekpoel', sneven —

Getuig, geredde Daniël! —

Dit maekt de steigerende baten

Eene effen — gladgekemde zee —

En doet den trots des winds bedaren,

Voert slechts het schip een' Paulus mee! —

Dat doet hem 't lied der hemellingen,

Geboeit, zelfs in den Kerker, zingen: —

Die galm, die geen verwulffel stuit,

Kan vrij den troon van God genaken, —

Die spreekt, dat all' de wanden kraken! —

o! 't Heilgeloof voert wondren uit! —

Wat anders deedt, in vroeger tijden,

Ons dierbaer, dapper, voorgeslaecht

Zoo fier, voor Haerd en Outer strijden,

In spijt' van Spanjes oorlogsmagt? —

Wat anders deedt hun zegepralen, —

Op de *overmagt* triumf behalen? —

Gods zorg op 't oog — het regt op zij —

Het zwaard gegordt om strijdbre lenden —

Verdreef — versloeg — gehate benden —

De steunfels van de dwinglandij. —

Nog zingen zij, op Hemeltonen,
 Den lof van Gods Voorzienigheid,
 Die Vorsten rukt van elpen troonen,
 Voor 's Volks gewijde regten pleit. —
 Ô! Konden we, uit de Hemelkoren,
 Den galm — den psalm — dier helden hooren,
 Nu opgevoerd, in spijt' der hell',
 Nooit zou ons hart' de moed ontzinken! —
 Wie weet, hoe daer de tonen klinken
 Van Vaderlandschen Michaël! —

Verheerlijkt Hoofd der Serafijnen!
 Omstraeld — bekleed — met Godlijk licht —
 Geducht — gevreesd — voor Cherubijnen —
 Wij dekken, schaemrood, 't aengezigt!
 Hoe vaek doet ons, in donkre dagen,
 De ontzinde wanhoop, zinloos, klagen,
 Schoon ge alles, met één wenk, regeert! —
 't Vertrouwend hart, in 't stof gebogen,
 Tot uwen troon om hulp gevlogen,
 Hebt Gij. o God! nooit afgeweerd. —

Dat

Dat al wat leeft zich, dankbaer, buige! —

't Val, biddende, op uw' voetbank neêr! —

Dat heel 't Geschapendom getuige

De Voorzorg van der schepslen Heer! —

Dat ook mijn oog' een traen ontvloeie! —

't Geloovig hart ten hulptroon' spoeie,

Met offers van erkentenis! :

Bewust dat, onder 't rustloos zwoegen,

In bangen drukk', het waer genoeg

Alleen in uw nabijheid is! —

Wat dan ons lot, op aerd moog' wezen, —

Al loopt ons pad door doornen af,

Met u, o Eeuwige — Onvolprezen!

Trotferen wij, zelfs dood en graf. —

't Is beter met Joannes sterven,

Dan met Herodes 't Kroonregt erven. —

ô! Zoo ons hart, hoe donker 't schijn',

Vertrouwend, op uw Voorzorg staerde,

Dan zou voor ons dees vlottende aerde

Het voorportael des Hemels zijn! —

Kan nu, verheven Zangkoralen!...

Die, in het Leidsch Atheen, den elpen Siter spant,

Mijn Poëzij den eerepalm behalen,

In 't heilig lauwerland? —

Moest, op uw laetste Fecst, de lier een' treurtoon slaen,

Was toen 't gewaed der Kunst met aklig zwart doorweven,

Staert op mijn zang — kweekt nu 't vertrouwen aen:

Ligt zal een volgend jaer U schooner dagen geven. —

Zelfs dit, dat niets Gods magt kan stooren,

Hij alles doet, wat hem behaagt,

Moet juist uw hoop, uw blijdschap, schooren,

Daer niets hem immer kan bekooren,

't Geen 't merk der wijste gunst niet draagt.

BACOT.

DE
I N V L O E D
VAN EEN
V A S T G E L O O F
A A N D E
VOORZIENIGHEID,

DOOR
PETRONELLA MOENS,

WELK VAERS MEDE WAERDIG GEKEURD IS
OM GEDRUKT TE WORDEN.

D E
I N V L O E D
VAN EEN
V A S T G E L O O F
A A N D E
VOORZIENIGHEID.

Mijn Zangeres ontdekt, ginds in een zagt verschiet,
Den glans der Gloriekroon, door Godvrucht opgehangen,
Door 't Leydsche Dichtkoor rolt de keur der Maatgezangen,
'k Huw aan die toonen ook de galmen van mijn lied.

Ik zing den waaren troost in bangen tegenspoed,
't Geluk des stervelings, de vreugd der Christenschaaren,
Een stof, die, eindeloos, de gouden Cijfernaaren,
Der Zaal'gen, in 't gewest der Godheid, klinken doet.

Beglansde Serafs! die uw helder schitt'rend oog,
 In 't ongeschapen licht, bedekt met zilv'ren schagten, (ten
 Ontvonkt mijn Dichtvuur, sterkt mijn' ras verflaauwde krag-
 'k Buk voor Gods troon, omringd door d'eeuwge vrede-boog.

Hoe wordt mijn Geest verrukt, gedugte Majesteit,
 De schoonste danktoon van Gods blijde zang koraalen,
 Roll' door 't Heelal, zo ver geschapen zonnen stralen
 Elk vonkje, elk stofje voelt en roemt Voorzienigheid.

Zij stelt aan dankb're vreugd het speeltuig eerst ter hand,
 Wannceer Onsterfelijkheid gezaal'gde stervelingen,
 Bij de eerste welkomgroet, leert van Gods liefde zingen,
 Terwijl 't verrukt gevoel de grootfche snaaren spant.

't Is 't Albewaakend oog van Gods Voorzienigheid,
 Dat zins de Almagtige het zichtbaar stof deedt worden,
 Nooit sluimrend, heeft gelet, op duurzaamheid en orden,
 Daar 't in de duifternis zelfs 't licht der wijsheid fpreidt.

Dan

Dan 'k hef, in 't sterflijk oord, geen gloriezangen aan,
 Voor die volmaaktheid en dat onbegrijp'lijk Weezen,
 Die zelfs, in 't wislend lot, haar duid'lijk merk doet leezen,
 Wie kan den Hemeltoon op 't aardfche speeltuig slaan.

Neen 'k zing den Invloed van 't onwankelbaar Geloof,
 Dat zich in 't Albestuur durft zalig toevertrouwen,
 Dat, in den stroom des tijds, het eeuwig heil mag bouwen,
 Voor kortziende Eigenwaan en stugge domheid doof.

Rampzalig sterveling, die Gods Voorzienigheid
 Ontkent, wat kan op aarde, uw rust, uw blijdschap voeden,
 Hoe moeten zorg en angst, in uwen boezem, woeden,
 Zo vaak de voorfpoed u met gulle handen vleit.

Is 't alles bij geval; de lach der lieve jeugd
 Kan nooit het dubbend hart een duurzaam heil belooven,
 Eerlang kan 't los geval u al 't vermaak ontrooven,
 Wie straft den vijand, die u kwelt, wie loont uw deugd.

Wat

Wat troost u immer, wen de wreedste tegenspoed
 Uw leven heeft bewolkt; wat stilt uw bange klagten,
 Wen menschelijke hulp uw smart niet kon verzagten,
 Terwijl de wanhoop om uw aaklig sterfbed woedt.

Dit treurig denkbeeld roert het teder hart te sterk,
 Een liefelijke glans wekt mijn bespiegelingen,
 Die glans doet mij door't floers derwent'lende eeuwen dringen
 't Geloof aan d' eeuw'ge zorg vest hier het duidlijkst perk.

't Was dit Geloof, dat reeds, in 's waerelds vroegste jeugd,
 Den mensch het danklied leerde, in Edens lust Prieelen,
 Toen hij de aartseng'lenrei zag door de beemden speelen,
 En hoorde zingen van Gods onbevleete vreugd,

De lachende Natuur verrukt het denkend hart,
 Het durft zich zelv' gerust aan 't Albestuur vertrouwen,
 Het zag Gods wijze hand alom zich klaar ontvouwen,
 Geen vrees voor d'ondergang der schepping baarde smart,

Hoe

Hoe vaak heeft dit Geloof de zorg der angst en vlijt
 Des sterfelings beloond met zaalig vergenoegen,
 Toen 't Menschdom vol verdriet en kommer om moest zwoe-
 Nog in de kindschheid van den pas begonnen tijd. (gen.)

Hoe noodig heeft het hoofd van 't Menschelijk Geslacht,
 Op vast vertrouwen van Gods teed're vader-zorgen,
 Nog in het opgaan van der Maatschappijen Morgen,
 Omringd door 't talrijk kroost, den jongsten fnik verwacht.

De deugd, al vroeg benard door ondeugd en geweld,
 Bleef juichend op de hand der wijze Godheid staaren,
 Die haar 't gelukspoor wees, uit angsten en gevaaren,
 Vaak zag ze op 't onvoorzienst haar lijden perk gesteld.

't Was dit Geloof, dat in den akeligsten nacht,
 In 't treurig sterfuur voor des sterflings tijdelijk leeven,
 Toen zwoegende natuur den doodfnik scheen te geeven,
 De danktoon zong op 't graf van 't menschelijk geslacht.

Dreef

Dreef Noach, niet gerust op Gods Voorzienigheid,
 Door 't golvend nat, dat zijn natuurgenoot versmoorde,
 Terwijl hij 't naar gegil der woende stormen hoorde,
 Zag hij op 't drijvend vlot Gods liefde en trouw verspreid.

Vertrouwend op de zorg van 't Albewakend oog,
 Toen 't Duifje klapwiekte in de woefte Olijven laanen,
 Plengde elk bij 't dankaltaar gevoelig vreugde traanen,
 En las Gods Groothed in den blijden regenboog.

't Geloof aan d'Eeuw'ge zorg van 't Godlijk Albestuur,
 Verzagt het moeilijkst lot, in 't wisselvallig leeven,
 De Ontwikkellende Geest zag deezen troost geschreeven
 In al de trekken van de werken der Natuur.

Dit vast vertrouwen schonk den ed'len sterfling moed,
 Tot grootfche ontwerpen, die hij dankbaar zag gelukken,
 Gods hulp door hem gefmeekt kon 't vrolijk hart verrukken,
 Hoop op die liefde schonk zelfs vreugde in tegenspoed.

Ja

Ja 't was 't vertrouwen op Gods bijstand, zorg en magt,
 Dat zelfs de kunsten deedt in 's waerelds Lente bloeijen,
 Niets kon den ijver des vernuftens sterflings boeijen,
 Geduurig toegewent, door eene onzigtbre kragt.

Gewis was al de zorg, de lust, de vlijt vermoord,
 Door 't aaklig denkbeeld dat de aanwezigheid der dingen
 Slegts afhing van 't geval der blinde wisselingen,
 Wel ligt op 't onverwagtst weêr door 't geval gestoord.

Was ooit een vorstendom, op 't went'lend rond gevest'
 Geschikt naar wetten, dié na rust en voorspoed haaken,
 Had niet de hoop, dat steeds Gods liefde-zorg zou blaaken,
 Voor al wat leeft, de ziel versterkt in 't laag gewest.

Ja, 't was Held Abraham, die zijn geboorte grond
 Verliet, daar hij vol moed door vreemde beemden dwaalde,
 Terwijl Gods zorg in 't dichtst van Mamre's wouden straalde,
 En hem den wellust schonk voor 't Eeuwig heil-verbond.

't Ge-

145 P R I J S V A E R Z E N .

't Geloof aan 't wijsbestuur deedt zelf zijn kloppend hart,
Door grievend' angst verscheurd, nog fil' genoeg smaaken,
Toen hij zijn Isäak den Bergtop zag genaaken,
Terwijl Natuur bezweek door bange boezem-smart.

Dit vast vertrouwen deedt hem 't schuld'loos offerlam,
Zijn zoon, den kroon zijn's Echt, den liev'ling van zijn leeven,
Op 't doodlijk brand - altaar aan d'eeuw'ge Godheid geeven,
Eer nog de troosttaal klonk, „Laat af, mijn Abraham”!

Weldaadig God! 't Geloof aan uw Voorzienigheid
Schenkt aan den sterv'ling vaak der Eng'len vreugde en kragten
't Voert ons, in angst en smart, op juichende gedachten,
In 't ongeschapen oord der Eeuw'ge Majesteid.

Dit kragtig Heil - Geloof schonk Jacob heul en troost,
Toen hij der Oud'ren liefde en ted're zorg moest misfen,
En weerloos doolde door de barste wildernissen,
Hoe vaak blonk ook Gods zorg in de oogen van zijn kroost.

Door

Door dit vertrouwen word Godsvrucht en Lijdzaamheid,
 In 't grievendst leed, gekweekt: dit deedt de blijdfchap bloeien
 In Jofeph's kerker, toen, bij 't ramm'len van zijn' boeijen,
 Zijn ziel, met zaal'ge hoop van uitkomst, wierd geleid.

Hoe moedig zag de Vorst van 't rijkdom kweekend Oost,
 Hoe 't aardfche heil zou in den zwartften nacht verzingen,
 Nog zag hij 't kwijnend licht der Eeuw'ge wijsheid blinken.
 Zijn lot was in Gods hand: Dit denkbeeld fchonk hem troost.

Ja, dit vertrouwen bleef door went'lende eeuwen heen,
 Het menscdom aan de hand tot roem en grootheid leiden,
 Bleefftaag een' held'ren glansch door donk're nev'len fprei-
 Hoe vaak door eigen waan en ongeloof beftreên. (den,

Werd niet bij 't wildfte volk de liefde en zorg erkend
 Van hooger wezens, die deez' went'lend aard' bewaaken:
 Staag zag men tot hunne eer verzoening offers blaaken,
 Dit vast Geloof fcheen in elks denkkragt ingeprent.

VII. DEEL.

K

Nooit

Nooit zonk de gouden zon, nooit rees de bleeke maan,
 Of 's volks gejuich verzelt het licht tot aan de kimmén,
 't Verzwakt-verstand kon tot geen stofloos wezen klimmén,
 Dan wie zag reeg'len der natuur voor 't noodlot aan.

Geen stad, geen grootsch gebouw werd ooit met vlijt gegrond,
 Of 't word de zorg van een der Goden toegeheilgd,
 Waar hielt men een bedrijf voor tegenspoed beveiligd,
 Als 't niet bij eenen God hulp en bescherming vondt.

Egipten, waar de glans der kennis kwijnend' blonk,
 Verhief het Albestuur bij zijn gewijde Altaaren,
 't Veel Godendom bewees, hoe volk en offerschaaren
 Steeds hoopten op de hulp, die elk der geesten schonk.

Hier schitterde ook Gods zorg voor 't zugtend Israël,
 De waarheid in den kuil en tiggel-gloed bedolven,
 Verspreide 't vrolijkst-licht op blanke Nijl-stroom-golven,
 De trotsheid eerde zelf onweetend Gods bevel.

Toen

Toen 's Konings telg vol vreugd de tedre Zuigeling,
 Die door het wijsbestuur in 't dobbrend wiegje schreide,
 Met al de liefde en trouw der téérste moeder vleide,
 Voedt zij het Wigt, waar door 's Rijks glorie onderging.

Ja 't was de twijfling aan een wakend Albestuur,
 Dat eens dit vrugtbaar land in 't ak'ligst oord verkeerde,
 Toen pest en ongediert en vuur 's lands heil verteerde,
 De stroom wierd purperbloed tot fidd'ring der natuur,

Toen speelde alom de glans van Gods Voorzienigheid,
 Die door het zwartste floers haar luister deedt verspreiden,
 Toen snikkend de oudermin bij 't veege wieg bed schreide,
 En Jacob's Kroost vol vreugd door d'afgrond wierd geleid.

Hoe bleek op 't duidlijkst toen Gods eeuw'ge wijze hand,
 Verdoolde trotscheid moest in 't zwalpend nat versmooren,
 Daar de eeuw'geliefde en zorg door Isrels dank'bre Chooren,
 Bij 't Maagdlijk feest-geluid, weërgalmd aan 't barre strand.

't Was op 't vertrouwen van het al doorgrondend Oog,
 Dat in den bangsten nood de moed der helden gloeide,
 Schoon reeds de vrees des doods de onzeek're zielen boeide,
 Vaak klom, in 't angstig uur, een dankb're zugt om hoog.

Verheve Godsdienst zag, door dankb're neev'len heen,
 Het eeuwig Weezen voor 't behoud des stervlings waaken,
 Zij zag zijn menschenliefde in de Outer vlammen blaaken,
 Dan zweeft het juichend hart op vuur'ge lof-gebeên.

't Geloof aan 't wijsbestuur der Godheid was de troost
 Der deugdgezinden, schoon door woeste wisfelingen,
 Op 't hevigste gefchokt, in de ondermaansche kringen,
 De hoop blijft leven, schoon geen vonkje vreugd meer bloost.

In 't vast vertrouwen op de magt van 't Albestuur,
 Zag 't vrugtbaar Canaän eens, hoe Is'rel zegepraalde,
 Toen de overwinning langs de Wijngaards heuv'len dwaalde,
 Vol vreugd geholpen door de strijdbare natuur.

Dan

Dan waarom dwaalt mijn geest in zijn bespiegeling,
 Door 't afgelegen perk der vreedzaam sluim'rende eeuwen,
 't Geloof aan de eeuw'ge zorg vertrooste de Hebreuwen,
 Maar het verrukt de ziel die 't helderst licht ontving.

De waare Christen, door geen valsche schijn bekoord,
 Kan door het vast geloof aan 't albeschermend Wezen,
 Zelfs in het wreedst verdriet de zaligste uitkomst lezen,
 Terwijl in 't moeilijkst lot Gods eeuw'ge liefde gloort.

Hij ziet schoon alle vreugd voor 't schrijend oog verdwijnt,
 Schoon hij, van hulp beroofd, moet in het donker dwaalen,
 Nog d'Evangelie Zon met held'ren luster stralen,
 Door neevelen, waar in zijn' reine blijdschap kwijnt.

In welk een' stand hij zich op 't went'lend rond bevindt,
 Hij durft zig veilig aan Gods teed're zorg vertrouwen,
 Zelfs moet hij d'ondergang van volken Land aanschouwen,
 Hij zugt, maar eert Gods hand, die 't menschedom teer bemindt.

Zijn Vaderzorg bedoelt het algemeen geluk,
 Hij kent elks lot, nooit doet zijn hand een' schepzel lijden,
 Dan om het voor bederf en rampspoed te bevrijden,
 Hoe vrolijk daagt de vreugde uit knellend' angst en druk.

Verfmoort het vaal gebrek den dartlend' overvloed,
 Vergt armoë en verdriet de bangste boezem zugten,
 't Hart dat om heil en troost na d'eeuw'ge zorg moest vlugten,
 Tart in den arm des doods den wreedsten tegenspoed.

De Held, die zich gerust aan 't Albestuur vertrouwt,
 Beeft niet, schoon 't oorlogsvuur metveele vlammen schittert,
 Door roofzucht niet bekoord, door wraakzucht nooit verbit-
 Blijft hij, schoon alles zwigt, nog even fier en stout. (terd

Hij gordt de wapens aan, en ziet zijn lachend kroost,
 Met het onschuldig blos der blijde kindsheid pronken,
 Hun mensch'lijk vleien kan zijn Helden hart ontvonken,
 God leeft, dus spreekt hij, 'k sterf voor 't vaderland getroost.

Zijn

Zijn Oog ziet al mijn daën ; ik strijd voor 't heilig regt,
 Ligt keurt zijn' wijsheid best, dat wij de zegen derven,
 'k Zal ligt, in 't heetst des strijds, door duizend wonden sterven
 Geen nood! eens word de zaak mijns Vaderlands beslegt.

Hij strijdt, hij overwint, de erkent'nis lacht hem aan,
 De rust zweeft op 't gelaat der Godgewijde Helden,
 Die juichend het bewind van 't Alziend oog vermelden,
 Elk offert hem verrukt de onwelk'bre lauwerblaën.

't Onwrikbaar vast Geloof aan Gods Voorzienigheid,
 Is d' een'ge voedster van 't bestendigste genoegen,
 Rampzaal'ge wanhoop zal 't beklemdde hart doen zwoegen,
 Van hem, die 't ongelooft van 't heilspoor heeft geleid.

Dit vast geloof vertroost zelfs in den jongsten nood,
 Dit voert den Zeeheld zelfs gerust na 's aardrijks poolen,
 Ja schoon hem 't zwarte zwerk in 't donkere om doet doolen,
 En de afgrond hem niets spelt dan ondergang en dood.

Hij weet, Gods zorg zweeft op de vleug'len van den wind,
 Zijn menschenmin woont zelfs op d' allerbarste klippen,
 Zijn hart bestrooit de nacht met gouden zonnenstippen;
 Terwijl het dankbaar hart weêr zaalige uitkomst vindt,

Ja, dit vertrouwen blijft, door 't wentlend leeven heen,
 De rust, de zaligheid der zwakke stervelingen,
 Het deedt der vorsten throon met vreugde en vreê omringen,
 En zelfs gerechtigheid ten glorie zetel treên,

De Vorst die het bestuur des grooten Gods erkent,
 Eerbiedigt regt en plicht; hij weet niets is verborgen,
 Voor't aldoordringend oog, hij blijft voor de onschuld zorgen,
 Terwijl de zucht voor 't recht zijn hart is ingeprent.

Dit troostelijk Geloof aan Gods Voorzienigheid,
 Doet in den kerker zelfs het zoetst genoegen leeven,
 Een stille kalme hoop op d' ijsren keten zweeven,
 Daar 't voor verdrukte dengd een Godlijk licht verspreid,
 Juicht,

Juicht zaal'ge Christnen! die de gouden cijters drukt,
 En 't juichend lied des Lams doet van uw lippen vloeien,
 Daar vrede - palmen om u veil'ge schuilplaats bloeijen,
 Hoe vaak heeft dat Geloof uw angstig hart verruikt.

Toen gij door haat en wraak en snoode afgoderij,
 Uw aardfche blijdschap in den zwartften nacht zaagt zinken:
 Toen gij geen licht dan slechts het martelvuur zaagt blinken,
 Wat gaf u moed en kragt ten trots der Dwinglandij,

Wat deedt de grijsaart, in het hevigt van den gloed,
 Nog vrolijk juichen, wat kon blijde jeugd bekooren,
 Om 't bloeijend leeven, in den nachts des doods, te fmooren,
 Wat schonk de teedre maagd zelf fieren helden -moed.

Alleen 't vertrouwen op een abfchermend God,
 Die zelfs het denken ziet der woelende aardelingen,
 Die eens beproefde deugd, het zegelied liet zingen,
 En 't heil der Christ'nen werkt zelf in het moeilijkt lot.

Hoe klopt het edel hart, als 't een natuurgenoot,
 Door trotschen waan misleid, rampzalig ziet verdwaalen,
 Wanneer geen troost door 't floers des ongeloofs kan stralen.
 Wat folt'rend' angst verwekt het nad'ren van den dood.

Of is zijn leven hier bewolkt door tegenspoed,
 Moet hij, door smart gedrukt, al 't aardsch genoeg misfen,
 En hoop'loos zwerven in de naarfte wildernisfen,
 Daar moedloos ongeduld en helfche wanhoop woedt.

Niets biedt hem hoop of troost, nooit meer door rust geveleid,
 Doet wreede zelf-moord, in 't verschiet, natuur ontroeren,
 De Elend'ling beeft — hij gilt — hij laat zich zelv' vervoeren,
 Hij sterft, daar menfchen-liefde een vloed van tranen fchreit.

'k Hoor gins de zuchten van een lijdend huisgezin,
 Dat al den rampfpoed, die dit leven baart, moet dulden,
 Hunn' jammer klagten, die reeds lang de lucht vervulden,
 Verheffen zig vol moed tot d' eeuw'ge menfchen min.

De

De ted're moeder ziet haar hulp'loos steenend kroost,
 Door smarten uitgeteerd, haar om verkwikking vleien,
 Haar zuigend wichtje moet vergeefs om voedzel schreien,
 De vader worstelt met den dood; niets biedt hem troost.

Hij slaat zijn stervend oog op zijn bedrukte gaê,
 Mijns dierbre, spreekt hij, zoudt gij's Hoogsten zorg mistrou- ^{(wen}
 Hij blijft ons lijden met het vriend'lijkst oog aanschouwen
 Haast zing ik 't dankend lied der Hemelburg'ren na.

Dan zie ik tot wat eind ons lijden heeft gediend,
 Gods goedheid zal voor u en deez' onnooz'len zorgen,
 Geen jonge Raaf, geen musch is voor zijn oog verborgen,
 Steunt op de liefde van den eeuw'gen menschen vriend.

Hoe vreedzaam wenkt de dood mij aan de zaal'ge rust,
 Zijn kragt bezwijkt — hij sterft — de troostelooze moeder
 Weent op 't verstijfde lijk van haaren vriend en hoeder,
 Daar zij den doodsnik van haar zuiglings lippen kuscht.

Zou

Zou 't alverzorgend oog de deugd niet gadeslaan,
 Zij treurt wel, maar geen leed zal haar ooit doen bezwijken,
 Menschlievendheid doet nog op aard' haar invloed blijken
 Meelijdend offert ze aan der armen lot een traan.

Terwijl haar gulle hand den bangen nood verzagt,
 Doet het versijnd gevoel haar ted're boezem gloeijen,
 Daar dankb're traanen uit gevoelige oogen vloeijen,
 En 't stil genoeg in elk kwijnend trekje, lacht.

o Schepper van 't Heelal, gedugte Majesteit,
 Uw almagt wenkt flegts, en ontelbre waereld-bollen,
 Zaagt gij op 't pragtigst door hun juiste kringen rollen,
 Elk ogenblik bewaakt door Uw Voorzienigheid.

Hij, die vol ted're zorg der dingen zijn bewaart,
 Zoo wel de Serafs, die Gods glorie troon omringen,
 En op verheven toon het juichend Hallel zingen,
 Als 't kleinste stofje, dat ons oog ontvlugt op aard.

't Is

't Is 't rustloos uurwerk toch van Gods Voorzienigheid
 Dat alles, wat uit niets eens aanzijn heeft ontvangen,
 Doet werken, elke zon, in 't lucht-zwerk opgehangen,
 Tuigt hoe een alziend oog den schoonsten glans verspreidt.

Dat Oog, dat voor 't begin der dingen uitkomst zag,
 Terwijl 't de krachten van elk scepzel kan doorgronden,
 Heeft vaak, in 't aakligst lot, het heerlijkst' eind gevonden;
 Nog baart de zwartste nacht den liefelijksten dag.

Ja, eeuw'ge liefde, die al uwen luister spreidt.
 'k Volg staam'lend hier den zang der blijde Hemelschaaren.
 Eens huuwt zich 't juichend lied aan hunne gouden snaaren.
 'k Roem eeuwig dan den lof van uw Voorzienigheid.

*'t Geloof aan 't Godlijk toeverzigt,
 Maakt ramp en deugdbeproeving ligt.*

